

UVODNA RIJEČ

Zakoni sitničavih ljudi

Piše: Jasna A. Petrović

Kad Massimo zapjeva kako ima mali krug velikih ljudi s kojima sanja, za koje se trudi, to je i zato da bi znao uz njih tko je on zapravo. Iako se Massimo na prvu čini kao najnevjerojatniji kandidat za prepoznavanje općeg tijeka državnog duha vremena. Ispada da je upravo on taj nevidljivi prorok koji je 1995. bio jednako u pravu kao što je danas, jer je onomad kad je litra benzina bila jeftinija od paketa Smoking crvenih papirića pjevao 'ti si moja benzina/hajde da se volimo', a danas kad ta ista litra košta gotovo 12,50 kuna, ili duplo od šalice kave na elitnoj jadranskoj lokaciji, njegov pjev da ima 'mali krug/velikih ljudi', gotovo je precizan opis onoga što su danas naše vladajuće strukture, od HDZ-a, preko SDP-a do profesionalnih političkih uhljeba. I, da, to nisu ljudi koji u svom krugu traže vlastiti identitet, već bivanjem dijela „malog kruga“ dobivaju taj svoj identitet, bili lijevi, desni ili srednji. No, nije tu riječ o velikim stvarima, lopovlucima i korumpiranosti, mada i to ulazi u samopodrazumijevajuću priču, osobito kroz izgradnju ključnih interesnih koalicija oko sebe.

Ono što rastužuje do očaja je sitničavost kroz male stvari, kojima se dokazuju periferne moći velikih političara. Da, sve veći krug malih ljudi su oni koji kreiraju politike i do zadnje kapi krvi su spremni dokazivati smisao besmisla i značaj nebitnoga. Eto priča, tek nekih. Tako u početku zadnjeg rata tadašnji premijer Valentić provodi svoj neslavni stabilizacijski program čije su žrtve mali ljudi kojima dokida pravo na usklađivanje mirovina. Taj je suludi eksperiment država platila oo 12 milijardi kuna, jer je toliko bio isplaćeni umirovljenički dug. No, Nikica k'o Nikica pripada malom krugu velikih ljudi, pa je ogulio najbjeđnije. To isto radi veebna Jadranka Kosor, zamjenska premijerka, kad 2010. godine ukida usklađivanje mirovina te za stotinjak tisuća umirovljenika s mirovinama koje dosegnu 3.500 kuna oduzme deset posto. I gle čuda, i danas Kosorićine žrtve, 12 godina iza umotvorine nekog njezinog činovnika, kad koji umirovljenik koji je mirovinu stekao po posebnim propisima dosegne tu čarobnu granicu, biva uskraćen za deset posto, kako je to kod posljednjeg usklađenja od 6,18 posto doživjelo njih stotinjak.

A pamтите li kad je čovječuljak čudnog imena, ministar Mirando Mrsić, Hipokratov ovlaštenik, 2014. ukinuo pravo umirovljenika da primaju mirovinu putem pošte, jer se on u svom krugu velikih ljudi dogovorio da će se mirovina isplaćivati samo putem bankomata i bankovnih računa. Ti su ondašnji umirovljenici ostarjeli, vuku se na štakama, žive po brdima i selima bez javnog prijevoza, ali ne, naslijeđe malog čovjek savjetovanog od moćnih ljudi i dalje živi. Svi ti invalidizirani starci, odbačeni na društvenu marginu, moraju biti zdravi i sami puzati po šumskim puteljcima do prve banke.

I onda je ministar Aladrović odlučio da je lijepa ideja siromašnim starcima dodijeliti nacionalnu naknadu za starost, ali mu je neki vrli činovnik uvalio kvaku 22 da svaki korisnik mora imati IBAN, tj. bankovni račun. Pa zato umjesto dvadesetak tisuća imamo samo jedva šest tisuća korisnika. Ministru je neki mali čovjek savjetovao malu izmjenu koja život znači.

Sitničavi mali ljudi tako savjetuju one iz kruga velikih ljudi, a štete ostaju desetljećima upisane u zakone. Sreću čine male stvari, male, beznačajne radosti, koje postaju i presudni kriterij dostojanstva čovjeka. I, zapamtite gospodo i gospođe političar, ne možemo svi učiniti velike stvari, ali male stvari možemo raditi s velikom ljubavlju i svojim identitetom. Kao Massimo, zar ne?

30 GODINA
SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE
18.8.1992. - 18.8.2022.

U OVOM BROJU:

PORAZNA STATISTIKA Umirovljenici siromašniji nego ikad prije!

MIROVINSKA OSTAVŠTINA
JUGOSLAVIJE

Kosturi iz 2003. godine došli na naplatu

INTERVJU Marijana Neuberg,
dr.sc. socijalne gerontologije

Osigurati bolju skrb za kraj života

KAKO NAS VARAJU TRGOVCI
Smanjili gramažu i
povećali cijenu!

OKRUGLI STOL U SABORU
Zašto treba ukinuti
obvezni drugi
mirovinski stup

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Uspješan dijalog putem Nacionalnog vijeća

Dana 29. rujna 2022. godine održana je svečana sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, a povodom obilježavanja Međunarodnog dana starijih osoba koji se slavi dva dana kasnije, 1. listopada. Svakako pohvalno je da je novi ministar rada i mirovinskog sustava Marin Piletić prisustvovao sjednici, gdje je kazao kako je puno toga učinjeno kroz rad Nacionalnog vijeća, ali da se ne smije tu stati, te da će se i dalje inzistirati na dva temeljna postulata Vlade RH, a to su održivost mirovinskog sustava i povećanje adekvatnosti mirovinskih primanja.

Piletić je kazao kako će se novim izmjenama i dopunama ZOMO-a od 1. siječnja 2023. povećati obiteljske mirovine za prosječno 10 posto, ali i uvesti novost da će umirovljeni samac uz svoju moći dobiti i 27 posto pripadajuće obiteljske mirovine preminulog člana vanbračne zajednice. Također, kazao je da će se izmjenama zakona od 1. siječnja povisiti najniže mirovine za tri posto, te da je Vlada pomogla umirovljenicima kroz svoj novi energetske paket mjera. Ministar je ponovio rečeno i na sastanku predstavnika umirovljeničkih udruga s premijerom, da će ispitati opstanak umanjenja mirovina za 10 posto umirovljenicima prema posebnim propisima kada prijeđu 3.500 kuna, kao i da se ukine dodatni zdravstveni doprinos od tri posto za one čije su mirovine veće od prosječne neto plaće.

Ukinite krizne namete

Ravnateljica Uprave za mirovinski sustav pri Ministarstvu rada i mirovinskog sustava Melita Čičak održala je prezentaciju u kojem je navela najvažnija postignuća Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe u ovoj i prošloj godini, od uvođenja prava na rad za obiteljske umirovljenike, ukidanja penalizacije u slučaju zaposlenja onih s najnižim mirovinama, ali i isplate tri jednokratna dodatka na mirovine.

Također, izmjenama i dopunama ZOMO-a povećat će se i bonifikacija za umirovljenje nakon navršene propisane starosne dobi s 0,34 posto na 0,45 posto (maksimalno za pet godina do 27 posto). Osim vojnih i policijskih umirovljenika, od sada će i profesionalni vatrogasci moći raditi puno radno vrijeme u mirovini i dobivati 50 posto mirovine, što je diskriminatorno prema svim drugim umirovljenicima te se SUH zalaže da svi zaposleni umirovljenici imaju takvu mogućnost izbora.

Uskoro platforma za nezaposlene umirovljenike

Kratku prezentaciju održao je i ravnatelj Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Ante Lončar, koji je kazao da će se sve veće potrebe za radnom snagom moći rješavati sve većim zapošljavanjem umirovljenika. Kazao je da je HZZ u suradnji s HZMO-om i Ministarstvom rada priprema posebnu webstranicu namijenjenu umirovljenicima koji žele raditi, a na kojoj će se nuditi sve potrebne informacije, ali i mogućnosti lakšeg spajanja umirovljenika i poslodavaca.

Posljednju prezentaciju održala je Milena Koren iz Uprave za

obitelj i socijalnu politiku Ministarstva rada i mirovinskog sustava, naglasivši kako je u planu do 2027. godine izgradnja osam centara za starije osobe, gdje bi se pružale izvaninstitucijske usluge starijim osobama koje žive kod kuće.

Kritički o zapošljavanju umirovljenika

Nakon prezentacija i sudionici su mogli dobiti riječ, pa je tako glavni tajnik SUH-a Igor Knežević pohvalio kvalitetni dijalog i ostvarenja Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, ali istaknuo i da se ubrza dinamika rješavanja umirovljeničkih problema, naglasivši da SUH u svom programu ima preko 40 zahtjeva, a da ih se godišnje riješi dva do tri. Osvrnuo se i na prezentacije, kazavši kako je u Hrvatskoj zaposleno do polovice radnog vremena tek oko dva posto umirovljenika, a u većini zapadnoeuropskih zemalja ih je preko 15 posto, a na Islandu čak 40 posto. Najveći problem, istaknuo je, što nakon umirovljenja većina ne može nastaviti raditi u svojoj struci, te im se nude niskokvalitetni, slabo plaćeni poslovi.

Knežević je kazao i kako se umirovljeničke udruge zalažu za rad umirovljenika, ali samo ako oni to žele i nisu primorani, jer nažalost prema istraživanjima koje je u svom godišnjem izvješću prenijela i pučka pravobraniteljica, 74 posto zaposlenih umirovljenika radi zbog svoje teške materijalne situacije, dok u zapadnoeuropskim zemljama većina radi kako bi pridonijeli društvu sa svojim znanjem i iskustvom te kako bi ispunili slobodno vrijeme. Kazao je i da je problematična činjenica da poslodavac uplaćuje doprinos za zdravstveno osiguranje zaposlenog umirovljenika, ali da u slučaju bolovanja dužeg od 42 dana trošak ne preuzima HZZO, što je uobičajeno za sve zaposlene, pa je i to sigurno razlog koji odbija poslodavce od zapošljavanja umirovljenika.

Rade bogati penzići?

Napomenuo je i da u Zakonu o radu piše da svi umirovljenici mogu raditi do pola radnog vremena, no ta odredba ne vrijedi za učitelje i profesore koji čim napune 65 godina moraju prisilno u mirovinu zbog diskriminatorne odredbe Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. Na kraju je kazao da umirovljeničke udruge žele što prije uvođenje nove formule usklađivanja mirovina i povrat 10 posto duga svim umirovljenicima nakon 1.1.1999. kada je krivo izračunata prva aktualna vrijednost mirovine (AVM).

Ravnatelj HZMO-a Ivan Serdar istaknuo je da je prosječna bruto mirovina zaposlenih umirovljenika iznosila oko 6.600 kuna i da nema dojam da umirovljenici rade zbog lošeg socijalnog položaja, a državni tajnik iz Ministarstva rada i mirovinskog sustava Dragan Jelić je obećao „da će zbog dobrog punjenja proračuna umirovljenici biti prvi na redu da dobiju što više moguće“.

Predsjednica MUH-a Višnja Fortuna u svojstvu predsjednice Nacionalnog vijeća je kazala da je posebno veseli najavljeni razvoj vaninstitucijskih oblika skrbi, koji bi trebao doći i do starijih osoba u ruralnim sredinama, jer je skrb u vlastitom domu najjeftiniji i najhumaniji oblik skrbi.

Umirovljenici siromašniji nego ikad prije!

Sredinom srpnja 2022. godine konačno su objavljeni rezultati ankete o dohotku stanovništva u 2021. godini, odnosno istraživanju Državnog zavoda za statistiku na kojem se temelji izračun pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti hrvatskih građana. Svakako jedan od najzanimljivijih podataka i pokazatelja siromaštva je nacionalna linija siromaštva, koja se svake godine podiže s obzirom na rast prihoda i cijena.

Tako je u 2020. godini linija siromaštva za samca iznosila 2.927 kuna mjesečno, a u 2021. je narasla na 3.038 kuna. Da ne bi bilo zabune, riječ je o prošloj godini, jer kad bi uzimali rast cijena u ovoj godini, realna trenutna linija siromaštva kretala bi se oko 3.200 kuna. No, zato smo pročešljali službenu HZMO-ovu statistiku na dan 31. prosinca 2021. kako bi vidjeli koliko umirovljenika je imalo mirovinu nižu od službene linije siromaštva te došli do brojke od oko 750.000 njih, što čini 65,8 posto svih umirovljenika umirovljenih prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, a namjerno smo izostavili „povlaštene“ mirovine prema posebnim propisima, koje bi uljepšale taj poražavajući podatak. Treba napomenuti da je stvarna brojka još i gora, jer u taj izračun nije uzeto da su mirovine tijekom 2021. bile niže od onih iz prosinca te godine, odnosno da su usklađivane.

Privremeno zaustavljen trend

Zanimljivo, istom metodologijom i u 2020. godini je bio identičan postotak od 65,8 posto umirovljenika čije su mirovine bile niže od tadašnje linije siromaštva. To znači da je u 2021. konačno zaustavljen trend rasta tog postotka, s obzirom da je za 2019. godinu on iznosio 64,8 posto, 2017. godine 58,1 posto, a 2015. godine 51,3 posto. No, s obzirom da je u ovoj godini inflacija eksplodirala, a rast mirovina ne prati dovoljno rast cijena i plaća, realno je da je u ovoj godini taj postotak ponovno narastao i da negdje oko 67 posto umirovljenika prema ZOMO-u ima mirovine niže od linije siromaštva.

U prosincu 2021. godine prosječna mirovina je iznosila 2.647 kuna, što je iznosilo tek bijednih 36,36 posto udjela u prosječnoj plaći za taj mjesec, zbog čega umirovljeničke udruge i traže da se pod hitno promijeni formula usklađivanja mirovina i to da prati najmanje 100 posto rasta indeksa plaća ili cijena, umjesto dosadašnje formule 70-30 koja i dalje srozava vrijednost mirovina. No, ni

to neće bitno poboljšati standard umirovljenika i starijih građana, s obzirom da bi se time uglavnom samo zaustavilo daljnje siromašenje, a koje je vidljivo i iz drugih podataka statističkog zavoda.

Zbog toga umirovljeničke udruge traže i 110-postotno i 120-postotno povećanje povoljnijeg indeksa usklađivanja, kao i vraćanje duga od 10 posto svi umirovljenici nakon 1.1.1999. godine kada je krivo izračunata prva aktualna vrijednost mirovine (AVM). Iz Ministarstva rada i mirovinskog sustava negiraju da postoji ikakav dug, no čak i kad ne bi postojao, umirovljeničke udruge će inzistirati na povećanju mirovina od 10 posto, jer je Hrvatska najgora zemlja u Europskoj uniji po udjelu prosječne mirovine u prosječnoj plaći, te smo odavno dotaknuli dno i sada ga još ružemo kako bi išli još dublje. Vlada RH itekako ima i moralni dug da pravilno i pravedno raspodijeli novac i povisi mirovine.

Feminizacija siromaštva

Stopa rizika od siromaštva za osobe starije od 65 godina u 2021. godini je iznosila rekordnih 32,4 posto (2021. je iznosila 31 posto), što je puno gore i od sumorne krizne 2010. godine kada je iznosila 30,5 posto. Nastavio se trend feminizacije siromaštva, pa je tako 37 posto žena starije dobi u riziku od siromaštva, za razliku od godinu ranije kad ih je bilo 34,6 posto, dok se postotak muškaraca neznatno promijenio, sa 25,8 na 25,9 posto.

Definitivno najugroženija skupina stanovništva su osobe koje žive u jednočlanom kućanstvu i starije su od 65 godina, te je 55,3 posto svih takvih osoba u 2021. godini bilo u riziku od siromaštva, što je

neslavan rekord, a i iza ove brojke kriju su najčešće žene starije dobi koje nadžive svoje partnere. Za usporedbu, u 2020. godini 52,1 posto samaca je bilo u tom riziku, a u kriznoj 2010. godini 48,7 posto.

Osim učinaka inflacije na standard starijih osoba, svakako zanimljivo će biti vidjeti statistiku sljedeće godine i zbog primjene novog modela obiteljske mirovine koji kreće od 1. siječnja 2023. godine, a koji bi trebao pomoći u smanjenju siromaštva obiteljskih umirovljenika/ca, od kojih su 93 posto žene.

Hvalisanje bez pokrića

Svi ovi podaci nam govore da u Hrvatskoj nikad nije bilo više siromaštvom pogođenih osoba starijih od 65 godina te da hvaljenje Vlade kako su u njezinom mandatu mirovine rasla gotovo 30 posto ne znači apsolutno ništa, jer su i troškovi života rasli, pa pomalo i smiješno zvuči hvalisanje o povećanju najnižih mirovina od tri posto također od sljedeće godine, jer to neće ništa bitnije promijeniti u vezi siromaštva tih osoba.

Vlada se može pohvaliti činjenicom da je u ovoj godini donijela odluke o isplati dva jednokratna dodatka umirovljenicima, pa su oni u najugroženijoj kategoriji dobili dva puta po 1.200 kuna. Ne zvuči loše, no kad se podijeli na 12 mjeseci, umirovljenici koji imaju do 1.850 kuna mirovine dobili su maksimalno 200 kuna povišice na svoje bijedne mirovine.

Kako to samo žalosno zvuči, da bi većina hrvatskih umirovljenika poželjela imati mirovinu jednaku hrvatskoj liniji siromaštva za samca...

Igor Knežević

Kosturi iz 2003. godine došli na naplatu

Sindikatu umirovljenika Hrvatske javilo se dvoje članova iz Dubrovnika koji su cijeli svoj život živjeli i radili u Hrvatskoj, u turističkom sektoru, ali dio tog staža odradili su još u doba SFRJ i to za tvrtku koja je imala sjedište u Beogradu. Zabrinuti su, jer im je na račun sjeo puno niži iznos mirovine nego što su dosad dobivali te su nas upitali je li riječ o nekoj pogrešci.

Nažalost, upravo činjenica da su jedan dio staža bili prijavljeni u Srbiji, iako su zapravo fizički stalno radili u Hrvatskoj, utjecao je na isplatu nižeg iznosa mirovine od strane HZMO-a. Kako je to moguće, i zašto baš sad?

Međudržavni ugovori na čekanju

Za pojašnjenje smo se obratili Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, gdje su nam protumačili da se pitanje odnosi na specifičan termin ponovnog određivanja davanja, tzv. preračun mirovina, koji je uređen odredbama međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju s državama nastalim na prostoru bivše države i primjenjuje se u odnosima sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom, Slovenijom, Sjevernom Makedonijom i Crnom Gorom.

Naime, prava na mirovinu ostvarena prema Zakonu o osnovnim pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja iz bivše države preuzeta su u pravni sustav Hrvatske prema Zakonu o preuzimanju saveznih zakona iz oblasti mirovinskog i invalidskog osiguranja te je svaka država posljednjeg osiguranja na svoj teret preuzimala razdoblja osiguranja navršena i na području drugih država bivše SFRJ te se to primjenjivalo sve do sklapanja i stupanja na snagu dvostranih međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju između novonastalih država s prostora bivše države.

Prijavljeni u drugoj zemlji

Jedne od bitnih odredaba navedenih ugovora su upravo odredbe o ponovnom određivanju mirovina - preračunu mirovina. Radi se o tome da se mirovine ostvarene nakon 8. listopada 1991. pa do stupanja međudržavnih ugovora o socijalnom osiguranju na snagu, uračunavanjem mirovinskog staža navršenog u obje države ugovornice, ponovno određuju na način da svaka država priznaje, odnosno određuje svoj dio mirovine na temelju svog mirovinskog staža.

Bitno je naglasiti da je svaka novonastala država uredila način ostvarivanja prava na mirovinu i druga davanja na temelju doprinosa koji su bili uplaćeni za vrijeme rada kod poslodavca koji je imao sjedište u njihovoj tadašnjoj republici.

To znači da su dva SUH-ova člana iz Dubrovnika od 2003. godine, odnosno datuma stupanja na snagu ugovora o socijalnom osiguranju između Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije (pravna nasljednica Srbija) trebali dobivati mirovinu na način da Hrvatska osigurava novac za mirovinu za dio staža ostvarenog u Hrvatskoj, a Srbija za staž ostvaren u Srbiji, odnosno u ovom slučaju bolje je reći za staž prijavljen u Srbiji, jer Dubrovčani su fizički radili stalno u Hrvatskoj, a u Srbiji su dio staža bili prijavljeni, odnosno tamo je uplaćivan njihov mirovinski doprinos.

Sporost u rješavanju

No, sve donedavno našim dvama Dubrovčanima HZMO je isplaćivao mirovinu u cijelom iznosu, odnosno kao da su cijelo vrijeme radili i plaćali doprinose u Hrvatskoj, što je svakako za njih bilo povoljnije jer su hrvatske mirovine veće od srpskih. No, tome je došao kraj jer se na njihova dva slučaja konačno počeo primjenjivati ugovor iz 2003. godine, odnosno HZMO im je završio proces ponovnog određivanja mirovina.

Upitali smo HZMO zbog čega se tako sporo rješavaju takvi slučajevi te smo dobili odgovor „kako se od 2003. godine provode specifični postupci ponovnog određivanja mirovina te je rješavanje takvih predmeta na samom završetku“, dodajući kako HZMO u postupcima preračuna mirovina kao i svakom drugom slučaju u kojem dolazi do primjene odredbi međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju ili uredbi Europske unije u okončanju postupka ovisi i o suradnji druge ugovorne strane. Kad ne bi bilo tužno, bilo bi smiješno kako funkcionira birokracija.

Zaštitna norma postoji

Važno je naglasiti da ugovor sa SRJ iz 2003. godine sadrži određenu zaštitnu normu, prema kojoj se u slučaju manjeg zbroja mirovine od ranije priznate i isplaćivane mirovine, korisniku isplaćuje i razlika. U ovom slučaju to bi značilo da je Srbija od sada dužna isplatiti Dubrovčanima razliku do prijašnjeg iznosa mirovine, bez obzira što su mirovine u toj zemlji za isti navršeni mirovinski staž znatno manje nego u Hrvatskoj.

Nakon svega Dubrovčani su nam iskazali i bojazan da bi ih Hrvatska možda mogla zatražiti povrat isplaćivanog novca za mirovine za dio staža kada su bili prijavljeni u Srbiji. No, toga se ne trebaju bojati, jer kako poručuju iz HZMO-a, neće tražiti nikakav povrat novca, jer obračun ranije isplaćenih svota međusobno izravnavaju nositelji mirovinskih osiguranja, odnosno obračun pada na teret uključenih država.

Slijedom svega, naša dva dubrovačka člana imaju pravo na isti iznos mirovine koji su i prije dobivali, te se sada moraju nadati da će Srbija ispoštovati međudržavni ugovor, u suprotnom imaju pravni temelj za tužbu. Također, u ovom slučaju i Hrvatska potražuje od Srbije povrat isplaćenih svota za razdoblja staža kada su Dubrovčani bili prijavljeni u Srbiji.

Igor Knežević

Smanjili gramažu i povećali cijenu!

Lukavstvo proizvođača i trgovaca kako bi prodali svoj proizvod seže vjerojatno još od samih početaka ljudske rase u vrijeme trampe, kada još nije postojao novac, gdje su sudionici razmjene tražili načine kako da prevare onog drugog, npr. ulijevanjem vode u mlijeko ili vino. Došla su nova vremena, ali se nije promijenila ljudska potreba za gramzljivošću i zaradom na račun drugoga.

U razdoblju visoke inflacije svjedoci smo nerealnog povećanja cijena raznih proizvoda, gdje se nekoliko velikih igrača oligopolno dogovara oko zajedničkog podizanja cijena određenih proizvoda. No, nije to slučaj samo u doba visoke inflacije, ali je svakako češći. Marža je, to već znate, razlika između nabavne i prodajne cijene nekog proizvoda, ali upravo se u izostanku prave kontrole visine marže krije prostor za obmanu.

Teško uočljive obmane

Jedan od načina kako se kupci mogu prevariti prokušani je recept obmane sa gramažom proizvoda ili promjenom ambalaže. I prije posljednjih velikih poskupljenja sigurno ste vidjeli Milka ili Kraš čokoladice koje imaju pakiranja od 80 umjesto 100 grama, ili 270 umjesto 300 grama. Cilj proizvođača, a posljedično i trgovca, je da vam za isti novac ponudi ili proda manje robe. Jednostavan recept za uspjeh, zar ne?

Ali nije to sve, kako znaju reći mnogobrojni prodavači svojih proizvoda, već se u svojim prevarama potrošača koriste suptilnim metodom, pa tako u gotovo identičnim omotima raznih okusa i vrsta nude i gramaže od 90 i 100 grama, kako bi zapravo pospješili svoj

naum da ne obazirete pozornost na gramažu. Jer kad bi vam nudili isključivo čokoladice od 80 grama, vjerojatno bi više potrošača uočilo razliku između njih i neke konkurencije koja nudi 100 grama čokolade, pa bi im pala prodaja.

Dakako, smanjivanje gramaže često prati i uvođenje novog dizajna omota, gdje pakiranje ostaje u istim dimenzijama kao prije, a promijenjene su boje ili slika na omotu. Jedan od takvih primjera koji bode oči je svakako omiljena slastica koja se nosi u goste, Kraševa domačica, koja je u original verziji 300 grama, a u svojim podvarijantama s različitim vrstama čokolade i okusa pada i na 220 grama. Dimenzije kutije su naravno ostale iste...

Kako izbjeći zakon

Proizvođač omiljenog napitka Cedevisa, Atlantic Grupa, iskoristio je poskupljenja kako bi primjerice kilogram pakiranja redizajnom pretvorio u 900 grama, a trgovci su prosječnu cijenu od 40 kuna za kilogram sada počeli naplaćivati 44 kune za 900 grama. Dakle, Cedevisu sad plaćate 20 posto više nego prije. Dok je ovaca, bit će i šišanja, poznata je izreka, jer svatko bi trebao paziti što kupuje, zar ne? Odgovor je - ne, jer čak i u Zakonu o zaštiti potrošača piše da je dužnost trgovca da se ne koristi zavaravajućom poslovnom praksom kojom bi „doveo u obmanu potrošača da se odluči i učini što inače ne bi“.

Upravo zbog tog zakona većina proizvođača i trgovaca uz smanjenje gramaže mijenja i dizajn i boje omota, što im je očito dovoljno da izbjegnju kazne, ako bi ih netko uopće i odlučio kazniti. No, ima slučajeva

Domačica extra choco lješnjak 220 g

kad neki ne rade ni to, pa je primjerice prošli mjesec u medijima objavljena vijest kako su brojni potrošači na društvenim mrežama iskazali nezadovoljstvo jer su kupili Saponijin tekući deterdžent Faks Helizim koji je bio u totalno identičnoj ambalaži kao ranije, ali sa smanjenom količinom gela. Jedino je malim slovima pisala druga brojka mililitara, ali to svejedno definitivno spada u nedvojbeni obmanu potrošača.

Šrinkflacija proizvoda

Sigurno ste primijetili i da brojni čipsevi koje ste kupili su u velikom pakiranju, a kad ih otvorite su barem trećinu volumena prazni. Svi ovi slučajevi spadaju u tzv. shrinkflaciju, odnosno proces smanjenja veličine ili količine proizvoda, dok njihove cijene ostaju iste ili se povećavaju. I nemojte se zavaravati, ponekad se smanjuje i kvaliteta. Još je puno primjera proizvoda kojima se vara kupce, a nabrojali smo samo neke. Teška vremena zahtijevaju teške mjere, a proizvođači i trgovci će ih prebroditi varajući kupce. Zato ubuduće puno pozornije gledajte što kupujete.

Igor Knežević

STARI NE ZNAJU SVOJA PRAVA

Kome se obratiti za pomoć

Rad udruge SUH bazira se na svakodnevnom kontaktu sa starijim osobama, njihovim problemima i upitima. Ni starije osobe ne može potpuno zaobići tehnološki razvoj te se i sami žele više uključiti i naučiti koristiti se tehnologijom. Svakako je pozitivna stvar što tijela javne vlasti objavljuju informacije na internetskim stranicama, no treba biti svjestan činjenice da je u Hrvatskoj sve veći udio starijeg stanovništva u ukupnoj populaciji. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u 2021. Hrvatska je imala 3.878.981 stanovnika, a od čega 867.227 osoba ili 22,36 posto je bilo starije od 65 godina.

Pravno savjetovalište SUH-a svakodnevno prima različite upite starijih osoba vezanih uz njihova prava. Najčešća su pitanja vezana uz mirovine i jednokratno novčano primanje radi ublažavanja posljedica porasta cijena energenata. Iako postoje dostupne informacije na stranicama HZMO-a te odgovori na najčešća pitanja, iz količine takvih upita možemo zaključiti da starije osobe ipak teže dolaze do njih.

Naime, postoji određen broj osoba koje nisu znale da ponovno trebaju dostaviti dokaz o visini inozemne mirovine/izjavu da ne primaju inozemnu mirovinu (a imaju ostvaren staž u inozemstvu), smatrajući da to nije potrebno jer su to učinili za tzv. covid dodatak te im zbog

toga nije izvršena isplata tzv. energetskog dodatka. Također, česti su upiti, odnosno nerazumijevanje razloga zbog čega osobe koje primaju nacionalnu naknadu te osobe koje primaju mirovinu iz inozemstva ne ostvaruju pravo na takva jednokratna novčana primanja.

Starijim osobama potrebna je pomoć pri pronalasku i ispunjavanju potrebnih obrazaca za podnošenje zahtjeva kojima se pokreće postupak za ostvarivanje prava, a potrebno ih je uputiti i kako i kome se mogu obratiti/prigovoriti/žaliti kada smatraju da su njihova prava povrijeđena.

Na brojnim radionicama koje Pravno savjetovalište SUH-a održava u različitim gradovima, sudionici apeliraju za točnim informacijama, jer nikako da „nauče“ svoja prava. S obzirom na prosječnu informatičku neupućenost starijih osoba, većina ih moli za što više radionica o pravima uživo, jer mnogi ne ostvare svoja prava naprosto zato jer o njima nikada nisu ni čuli. Veliki je interes izazvalo i online pravno savjetovalište na web stranici SUH-a jer tamo odgovori stižu ekspresno. Stoga nije upitno kako starijim osobama treba pomoći i da se informatički osposobe i dođu do – pravih informacija.

Anita Prusina

Osigurati bolju skrb za kraj života

➔ U vašim znanstvenim radovima istražujete sustav palijativne skrbi u Hrvatskoj u kojem ističete da medicinskim sestrama nije osigurano dovoljno specifične edukacije za rad u palijativi, odnosno da je u Hrvatskoj u praksi često naglasak na zbrinjavanju fizičkih potreba pacijenta. Što je po vašem mišljenju potrebno promijeniti kako bi se pacijentima pružila još veća potpora?

Proteklih godina u Republici Hrvatskoj u edukaciji o palijativnoj skrbi uvele su se brojne promjene koje su vrlo ohrabrujuće. Naime, od 2013./2014. godine na preddiplomske studije sestrinstva uveden je obvezan kolegij Palijativna zdravstvena njega. To je velika prekretnica jer poznato je kako višom razinom obrazovanja razvijaju se i sposobnosti promišljanja i kritičkog zaključivanja koje su nužne za medicinsku sestru kako bi mogla sagledavati sve dimenzije čovjekovog bića i kako bi mogla prepoznati te odgovoriti na potrebe koje iz njih proizlaze.

U svakodnevnom radu medicinskih sestara/tehničara naglasak se stavlja na zadovoljavanje fizičkih potreba pacijenata kao što je promjena položaja pacijenta, primjena terapije, određeni medicinski tehnički zahvati, prevencija i zbrinjavanje komplikacija dugotrajnog mirovanja... i to su vidljive i mjerljive aktivnosti. Hrvatska komora medicinskih sestara je 2018. godine objavila „Kompetencije medicinskih sestara u specijalističkoj palijativnoj skrbi“ u kojem su navedene ključne kompetencije medicinske sestre prema Europskom društvu za palijativnu skrb, a među kojima su: „omogućiti bolesniku da se tijekom cijele bolesti osjeća što ugodnije,

da je bez bolova i drugih simptoma bolesti, pružiti pomoć i podršku obitelji“, „udovoljiti bolesnikovim psihološkim, socijalnim potrebama i duhovnim potrebama“.

Stoga, možemo reći da uz pružanje fizičke skrbi i razgovor s pacijentom o njegovim emocijama, problemima, pružanje emocionalne potpore pacijentu i obitelji, uvažavanje kulture iz koje dolazi, poštivanje rutine i slično su postale aktivnosti o kojima se govori i uči na studiju sestrinstva, te svakodnevno primjenjuje u praksi.

Na studiju sestrinstva podučava se studente studija sestrinstva kako da promatraju „pacijenta u cjelini, a ne samo bolest od koje boluje pacijent, studenti se poučavaju o komplementarnim i alternativnim metodama skrbi, o provođenju muzikoterapije, tehnika relaksacije, o prakticiranju duhovnosti, umjetnosti u palijativnoj skrbi i na to smo iznimno ponosni.

Vlastiti dom nije jamstvo „ugodne“ smrti

➔ U razvijenim zemljama Europske unije posljednjih desetljeća naglasak je stavljen na što duži boravak osobe starije dobi u svom domu zbog niza pozitivnih razloga. Logično bi bilo i da osobe kojima se bliži kraj života svoje posljednje trenutke provode kod kuće, a ne u bolnici, s obzirom da sam odlazak u bolnicu izaziva dodatni stres pacijentu? Na koje načine bi država mogla potaknuti ostajanje palijativnih bolesnika u svojim domovima?

Osobe starije dobi utječu na društvo, čine društvenu strukturu i nose teret društvenih uloga unatoč borbi sa predrasudama i diskriminacijom, sa „ageizmom“, poteškoćama u komunikaciji... Najviše od svih drugih dobnih skupina, osjećaju jaku privrženost svom domu, ali i svim važnim događajima, uspomena, iskustvima, prijateljima. Boravak u vlastitom domu pruža im sigurnost u kojoj nema straha od nepoznatog.

Pristup svakoj osobi starije dobi mora biti individualan. Smještaj u dom ili pak boravak u vlastitoj kući sami po sebi nisu jedini faktor za osiguranje kvalitetnog starenja. Ono uključuje mnogo faktora kao što je: psihološko blagostanje, financijska sigurnost i sigurnost okoline u kojoj borave, prakticiranje duhovnosti, tjelesno i mentalno zdravlje, podrška obitelji, prijatelja, zajednice...

Smatram da bi jačanje izvaninstitucionalne skrbi u našoj zemlji moralo biti vidljivije. Snaga izvaninstitucionalne skrbi stavlja naglasak na jačanje sposobnosti pojedinca, ali i jačanje uloge obitelji. Potrebno je oformiti i osnažiti servise lokalne

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasila SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

zajednice, uključiti u dobrovoljni rad volontere posebice za podršku članova obitelji.

Vidljivo je da patrijarhalnu obitelj zamjenjuje nuklearna, migracije radi posla su svakodnevne, a žene su radno aktivne već godinama. Ženski članovi obitelji su okosnica skrbi za oboljelog člana i čine oko 80% neformalnih njegovatelja u RH te je jasno da upravo toj skupini treba podrška i pomoć ako njeguju svog člana obitelji kod kuće.

Žene su neformalne njegovateljice

Smatram da bi prvi i najvažniji korak bio u zajednicama oformiti volonterske servise za pomoć obitelji koja njeguje oboljelog. Također, lokalna zajednica osim institucijske skrbi trebala bi ponuditi dnevni ili poludnevni boravak, radionice u trajanju od nekoliko sati za osobe starije dobi, osobe koje su u palijativnoj skrbi kako bi kvalitetno provodili vrijeme u zajednici u kojoj su i s kojom su cijeli život živjeli.

Većina naših građana poznaje službe zdravstvene njege u kući te patronažnu skrb kao neki oblik izvaninstitucijske skrbi, a volontere i gerontoservise samo rijetke zajednice nude.

➔ *U jednom radu ste napisali da u palijativnoj skrbi pacijenti imaju pravo sudjelovati u odlukama koje se donose u vezi s njihovom skrbi, za razliku od odluka u kurativnoj medicini. Koje su prednosti takvog zajedničkog odlučivanja u liječenju?*

Želimo li razvijati moderan zdravstveni sustav u kojem je pacijent u središtu skrbi i u kojem se naglašava pacijentovo zadovoljstvo, iznimno je važna upotreba holističkog pristupa koji je suprotnost medicinskom modelu kojeg danas imamo. Naime, bolnice i domove za osobe starije dobi ne čine zidovi već ljudi koji u njima žive i rade.

U radu s pacijentima koji imaju potrebu za palijativnom skrbi, tj. teško bolesnim pacijentima s uznapredovalim i neizlječivim bolestima, psihološke, socijalne i duhovne potrebe još više izlaze na vidjelo i skrb bi trebala biti orijentirana prema svim potrebama koje proizlaze iz fizičke, psihološke, socijalne i duhovne dimenzije čovjeka. Staviti pacijenta u središte skrbi i uključiti njega i njegovu obitelj kao aktivnog partnera u skrb neizmjerljivo je važno.

Hospiciji nisu zidovi

Uključivanjem pacijenta u skrb pokazujemo mu da ga poštujemo i cijenimo, a ako su zadovoljene pacijentove socijalne, duhovne i psihičke potrebe on će biti zadovoljan provedenom skrbi. Potrebno je svima osvijestiti da čovjek na kraju svog života ima pravo više nego ikad prije reći svoje mišljenje, želje i odluke i ima pravo da se to uvažava i poštuje.

➔ *Vrlo često se u palijativnoj skrbi pojavljuju i etičke dileme, gdje osobe u terminalnoj fazi trpe neopisive bolove. Koje je vaše mišljenje, treba li Hrvatska ići u smjeru da omogući pojedincu odabir eutanazije ako on to želi?*

Ako znamo da je palijativna skrb aktivna, cjelovita skrb za osobu s uznapredovalom, progresivnom bolesti ona uključuje i: ublažavanje boli i drugih simptoma te pruža psihološku, socijalnu i duhovnu podršku pa prostora za eutanaziju po mom mišljenju nema.

Smatram da je pravilno provedena palijativna skrb jedini i pravi protuargument eutanaziji. Naime, danas imamo sjajno

educirane zdravstvene djelatnike, koordinatore za palijativnu skrb po županijama, mobilne palijativne timove koji skrbe za svoje pacijente u njihovim kućama i pružaju im mir i dostojanstvo potpunom skrbi. Iz ovdje napisanoga bi izgledalo kao da je sve idealno, no znam da postoje krajevi naše zemlje gdje ne postoje stacionarni smještaji, gdje se za osobu na kraju svog života nema tko brinuti, nema ju se kamo smjestiti... Akademskoj, stručnoj i cjelokupnoj javnosti to mora biti cilj, kako da skrb dođe k svakom korisniku posebice na kraju njegovog života.

Najčešće je zanemarivanje

➔ *U svojim radovima proučavate i nasilje nad starijim osobama u zdravstvenim ustanovama u Hrvatskoj. Podatke o nasilju dobivali ste direktno od medicinskih djelatnika. Koliko često je nasilje nad starijim osobama u tim ustanovama, i je li ono veće u odnosu na druge dobne skupine? Na koji sve načine se ispoljava to nasilje, i tko zapravo vrši nasilje, članovi obitelji ili sami djelatnici?*

Svjetska zdravstvena organizacija navodi da otprilike 1 od 6 osoba od 60 godina i starijih je doživjela neki oblik zlostavljanja u društvenim okruženjima tijekom 2021. godine, odnosno, da je je tijekom COVID -19 pandemije stopa zlostavljanja osoba starije dobi porasla.

Osobe starije dobi češće su izložene zanemarivanju gdje se se svjesno ne podmiruju potrebe koje imaju te ih se izlaže rizicima narušavanja fizičkog i mentalnog zdravlja. Neki od oblika zanemarivanja su: uskrata hrane, lijekova, vode, odijevanje u neadekvatnu ili prljavu odjeću i obuću... U većem su riziku osobe koje nose slušni aparat, naočale, teško pokretne ili nepokretne osobe, osobe oboljele od demencije, samci, osobe bez imovine, obitelji..

Ovim putem apeliram na sve osobe starije dobi da prijave bilo koji oblik nasilja jer je ono nedopustivo u bilo kojoj dobi i sredini, također nadam se da će se podizati svijest svih ljudi o ovom fenomenu kako bi se spriječilo zlostavljanje i osiguralo da se oni slučajevi koji se dogode odmah prijave.

Prijavite svaki slučaj zlostavljanja

Naime, većina slučajeva zlostavljanja osoba starije dobi ostaje neotkrivena i neprijavljena najčešće poradi srama, osjećaja krivnje, nemoći i ovisnost starije osobe o osobi koja skrbi o njoj ili ju njeguje.

Osobe koje su smještene u domovima za starije i nemoćne osobe, domovima za psihički bolesne odrasle osobe te bolnicama i ustanovama za trajnu brigu i njegu mogu biti izložene nasilju u tim ustanovama. Osobe starije dobi sklone su okrivljavanju sebe zato što smatraju da je situacija u kojoj su se našle za njih sramota te neće priznati da je zlostavljana zato što smatra da će se zlostavljanje povećati, da će se nju izolirati u instituciji. Zdravstveni djelatnici o ovoj temi moraju govoriti u stručnim krugovima, ali još više među osobama starije dobi. Naime, upravo jasno komuniciranje da je to pogrešno i da nasilje treba razotkriti dati će snagu našim osobama starije dobi u instituciji da progovore o situacijama koje im nisu bile ugodne.

**I. Knežević
J. A. Petrović**

Zašto treba ukinuti obvezni dru

U ponedjeljak, 26. rujna Klub zastupnika MOST-a predvođen moderatorom Zvonimirom Troskotom organizirao je Okrugli stol na temu „Kako povećati naše mirovine“, a koji se održao u Maloj vijećnici Hrvatskog sabora. Zanimljivost ovog okruglog stola je bila ta što je okupila stručnjake s dijametralno suprotnim razmišljanjima o tome kako poboljšati mirovinski sustav.

Tako su kao zagovaratelji jačanja obveznog drugog mirovinskog stupa ili općenito stupova kapitalizirane štednje nastupali financijski stručnjak dr. Andrej Grubišić i ekonomski stručnjak dr. Danijel Nestić, kao i ravnateljica Uprave za mirovinski sustav pri Ministarstvu rada i mirovinskog sustava Melita Čičak, a s druge strane profesor socijalne politike na Pravnom fakultetu u Zagrebu dr. Gojko Bežovan i profesor s Ekonomskog fakulteta u Splitu dr. Željko Garača, koji su zatražili ukidanje drugog stupa, odnosno njegovu transformaciju iz obveznog u dobrovoljni.

Na okruglom stolu kao gosti u publici sudjelovali su i predstavnici Sindikata umirovljenika Hrvatske, glavni tajnik Igor Knežević, voditeljica Pravnog savjetovišta SUH-a Štefica Salaj te član Predsjedništva Stjepan Milobara.

Ignoriranje važne teme

Prije samog početka rasprave profesor Bežovan vidno je pred domaćinima iskazao nezadovoljstvo činjenicom da ga se kao zagovaratelja ukidanja drugog mirovinskog stupa ignorira i u javnosti i među političarima, što je kasnije ponovio i u uvodnoj riječi.

Kao moderator Troskot je u uvodu kazao kako je Hrvatska jedna od rijetkih zemalja koje su zadržale obvezni drugi mirovinski stup, a da su ga ukinule Mađarska, Poljska i Estonija, a većina ostalih zemalja ga pretvorila u dobrovoljni.

Profesor Garača istaknuo je da je svih ovih godina najžešći kritičar obveznog drugog stupa, te da nitko ne govori o tranzicijskom trošku kojim se 5 posto doprinosa iz plaće umjesto u prvi šalje u drugi stup, a koji nas je do sada stajao preko 100 milijardi kuna te da će taj trošak i dalje rasti. Naime, godišnje plaćamo

preko 10 milijardi kuna poreza koje ne bi trebali plaćati da nije bilo takve nakaradne mirovinske reforme.

Naveo je podatak da će se već krajem ove godine preko 80 posto svih novoumirovljenih vratiti u prvi stup jer im je to povoljnije, a do 2024. će ih biti preko 90 posto, što je samo dokaz neuspjelog eksperimenta s drugim stupom. Kazao je i da se mirovine iz drugog stupa plaćaju tri puta, prvi put ih plaćaju oni koji izdvajaju iz svog doprinosa, drugi put ih plaćaju porezni obveznici da bi podmirili tranzicijski trošak, a treći put će ih platiti naša djeca i unuci, jer je mirovinska reforma napravila toliki javni dug da ga nikada nećemo smanjiti, a buduće generacije će morati plaćati kamate na taj dug. Kazao je i da prema njegovim projekcijama te kamate će biti veličine mase isplata mirovina iz drugog stupa u budućnosti.

Dizajniran na krivim temeljima

Uvođenje drugog stupa je ugrozilo postojeće mirovine iz prvog stupa, pa tako da nema ovakvog drugog stupa mi bi danas već imali veće mirovine, jače gospodarstvo, veće plaće, i zato, naglasio je, zagovara radikalnu reformu kojom bi se ukinuo drugi stup, a zatim reformama i rasteretila bruto cijena rada, kazao je Garača

TEMATSKA SJEDNICA U SABORU

Vidović napao umirovljeničke zahtjeve

Dan prije obilježavanja Međunarodnog dana starijih osoba, glavni tajnik SUH-a Igor Knežević 30. rujna sudjelovao je na prigodnoj 26. tematskoj sjednici saborskog Odbora za rad, mirovinski sustav i socijalno partnerstvo. U svom obraćanju, između ostalog, je pohvalio jednokratne Vladine dodatke kojima će se pomoći umirovljenicima, no i istaknuo da one neće riješiti problem sve većeg siromašenja umirovljenika. Zbog toga je ponovio zahtjeve umirovljeničkih udruga o uvođenju nove, povoljnije formule usklađivanja mirovina, i to u stopostotnom iznosu povoljnijeg indeksa rasta cijena ili plaća, a za one ispod 2.000 i 4.000 kuna zatražena je indeksacija od 120 i 110 posto.

Knežević je ponovio i zahtjev da se svima umirovljenima nakon 1.1.1999. godine vrati dug od 10 posto zbog krivo izračunate prve aktualne vrijednosti mirovina (AVM), te da se pod hitno ukine obvezni drugi mirovinski stup nametnut od Svjetske banke i pretvori u dobrovoljni, kazavši da neki ekonomski stručnjaci ističu da je tranzicijski trošak drugog

stupa već prešao 100 milijardi kuna. Na njegovo izlaganje prozvanim se osjetio saborski zastupnik iz Kluba zastupnika socijaldemokrata Davorko Vidović, koji je 2002. godine u vrijeme uvođenja drugog mirovinskog stupa bio tadašnji ministar rada i mirovinskog sustava.

Vidović se prvo osvrnuo na traženje umirovljeničkih udruga da se povрати dug od 10 posto, kazavši kako prvi put čuje da se to pitanje ponovno postavlja, te kazao „kako bi bilo dobro preciznije baratati s podacima i opreznije ići s prijedlozima koji bi mogli značiti radikalno urušavanje mirovinskog sustava“. Kazao je da su u mandatu Vlade u kojoj je bio ministar zaobidjeni MMF i Svjetska banka koji su zabranjivali bilo kakav rast troškova, te da je jednokratno za 778 tisuća ljudi povećana mirovina za 20 posto, a za još 250 tisuća umirovljenika od 5 do 20 posto, a da je kasnije Sanaderova Vlada još vraćala dio duga. Vidović je očito pomiješao dva duga.

Knežević mu je odgovorio da je Ustavni sud 1998. godine donio odluku o isplati umirovljenicima 100 kuna plus 6 posto,

gi mirovinski stup

te objasnio da je cijeli sustav svojevremeno dizajniran kad je smatrano da je inflacija nestala iz ekonomije, a sada se vratila na velika vrata, i to ne samo da uništava mirovine u drugom stupu, već su mirovinska osiguravajuća društva u gubicima, i već sada ne mogu ispuniti sve obveze koje su dobili potpisivanjem ugovora o isplati mirovine. To je prepoznao jedini privatni mirovinski fond, koji nudeći malo niže mirovine iz drugog stupa nego što nudi državni HRMOD, time de facto te umirovljenike usmjerava u državni mirovinski fond, te će u konačnici ako propadnu mirovinska osiguravajuća društva sve to platiti hrvatski porezni obveznici pri čemu će netko na tome dobro zaraditi, zaključio je.

Profesor Bežovan je pak kazao kako se mirovine mogu povećati samo na dva načina, povećanjem doprinosa i većim izdvajanjima iz državnog proračuna. Naglasio je kako su građani javnim mirovinskim stupom osigurani od rizika u starosti, a da je ulaganje u drugi stup suočeno s brojnim rizicima na tržištu, što je danas itekako vidljivo. Istaknuo je da je i Međunarodna organizacija rada napravila veliku studiju kojom se analizirao učinak sustava privatizirane mirovinske štednje, te je zaključeno da je doveo do pada mirovina, smanjenog izdvajanja u kulturu, znanost, zdravstvo i obrazovanje, ali i da je bio generator iseljavanja dijela stanovništva, što je slučaj i u Hrvatskoj.

Minus 72 milijarde kuna

Bežovan je istaknuo i apsurdnost da 40 posto novoumirovljenih odlazi u mirovinu u statusu najniže mirovine, te da nema smisla da ih se prisiljava da oni štede u drugom stupu. Naveo je i istraživanje ekonomista Ante Samodola iz 2019. godine prema kojem je razlika prinosa mirovinskih fondova i tranzicijskog troška minus 72 milijarde kuna. Dodao je da je apsurdno poticati štednju u trećem stupu, i to na način da se država zadužuje u inozemstvu kako bi bogate građane dodatno nagradila.

Kako je i očekivano, glasnogovornici financijske industrije Andrej Grubišić i Danijel Nestić imaju drugačije poglede na drugi stup, pa je tako Grubišić, koji je jedan od osnivača Udruge članova

dobrovoljnih i mirovinskih fondova, te preko svoje konzultantske tvrtke usko surađuje s bankarima i financijskim sektorom, predložio da se u sljedećih 20 godina davanja iz prvog mirovinskog stupa smanje sa 15 posto na samo 5 posto, a da se novac usmjerava u kapitaliziranu štednju, bez obzira u kojem stupu. Dinamika bi bila da se svake godine iz prvog, javnog stupa odvoji 0,5 posto. Banke bi svakako imale koristi od toga, no teško da bi i većina umirovljenika. Suludo, zar ne?

Iako je i državna službenica Melita Čičak u raspravi govorila kako će se obvezni drugi stup još jačati, pa i treći stup, ipak je malo „prikročila“ na Grubišićevu ideju o smanjivanju izdvajanja u prvi stup, kazavši da bi smanjenje stope doprinosa od 10 posto značilo i da bi se odnekud trebalo pronaći 15 milijardi kuna i da to nije realno u ovom trenutku.

Političari ne žele priznati grešku

Danijel Nestić iz Ekonomskog instituta, a koji je, očekivano i član Nadzornog odbora Obveznog mirovinskog fonda Erste plavi, kazao je da je sadašnji mirovinski sustav dobro dizajniran i da treba zadržati sadašnji prvi stup kojim država pruža sigurnost i stabilnost umirovljenicima, ali da je zbog loših demografskih kretanja on ranjiv, zbog čega treba jačati drugi stup kako bi povećali mirovine.

I slušatelji Okruglog stola imali su pravo postavljati pitanja, no zbog ograničenosti s vremenom, moglo se pitati samo jedno pitanje upućeno jednom gostu. Glavni tajnik SUH-a upitao je Željka Garaču zbog čega vladajući i dalje uporno inzistiraju i nakon 20 godina na jačanju drugog stupa, iako su ga sve druge zemlje ili ukinule ili pretvorile u dobrovoljni, i nije li to očigledan rezultat financijskih i bankarskih lobija, na što je Garača odgovorio da je interes financijskog sektora ogroman i nesporn, ali i da bi težište odgovornosti prebacio na politiku. Smatra da je i lijevima i desnim, jer su reformu zajedno praktički uveli i HDZ i SDP, sada teško priznati nakon 20 godina uvjeravanja da su pogriješili, čak i u situaciji kada je očito da se taj sustav urušava.

ali da taj iznos nije ušao u izračun prve aktualne vrijednosti mirovina i da je otud nastalo 10,5 posto duga, a da umirovljeničke udruge sada traže povrat 10 posto.

Vidović je također kazao i da „se svako malo nađe netko tko bi se malo ritnuo na drugi stup i mirovinski sustav, dodavši da je za uvođenje obveznog drugog stupa vladao konsenzus između svih stranaka, kao i sindikata i poslodavaca, te da ne

postoji nijedan drugi način koji bi u ovih 20 godina osigurao u većoj mjeri vrijednost tih ulaganja“. Je li Davorko Vidović doista uvjeren u to što priča, ili je ipak riječ o navodima profesora Garače koji je kazao da političari zbog taštine ne žele priznati da su pogriješili oko uvođenja drugog stupa, to samo Vidović zna.

Ravnateljica Uprave za mirovinski sustav pri Ministarstvu rada i mirovinskog sustava Melita Čičak također negira dug od 10 posto prema umirovljenicima, ali je kazala da će se zbog transparentnosti održati jedna tematska sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenika i starije osobe samo o toj temi.

Na sjednici je sudjelovao i resorni ministar Marin Piletić koji je nabrojao sva poboljšanja u mirovinskom sustavu u mandatu ove Vlade, a zatim izrekao i jedan netočan podatak, da prosječna mirovina iznosi 3.480 kuna, što je daleko od istine. Naime, ona je lako dostupna i provjerljiva na stranici HZMO-a, te iznosi 2.861,57 kuna, a 3.224,88 kuna kad se mirovine gledaju bez međunarodnih ugovora. Nije prvi put da se izlazi s netočnim podacima, kako bi se uljepšala umirovljenička slika, tako je prošle godine HZMO u svom biltenu također objavio znatno uvećanu prosječnu mirovinu, ne navodeći da se ona odnosila na korisnike starosne mirovine s 40 i više godina staža.

Kako zaštititi bračnu stečevinu žena

Kao što u svom djelu „Ana Karenjina“ Lav Nikolajevič Tolstoj piše: „Sve sretne obitelji nalik su jedna na drugu, svaka nesretna obitelj nesretna je na svoj način.“ Sretne obitelji mogu postići dogovore i raspodijeliti imovinu na način koji smatraju pravednim. Na nesretne obitelji primjenjuju se odredbe zakona koje se ne bi primjenjivale da su odnose uredili sami.

Bračni drugovi mogu imati vlastitu imovinu i bračnu stečevinu. Bračna stečevina je suvlasništvo bračnih drugova na imovini koju su oni prvenstveno stekli svojim radom za vrijeme trajanja svoje bračne zajednice, kao i imovina koja potječe iz te imovine. Ako nisu drugačije uredili bračnim ugovorom, bračni drugovi su suvlasnici bračne stečevine u jednakim dijelovima. Ta je imovina u Hrvatskoj nerijetko upisana samo na muškog partnera, pa je potrebno da prigodom ostavinske rasprave žena naglasi kako zahtijeva svoju bračnu stečevinu u polovici imovine.

Nažalost, upravo su žene najčešće žrtve nedovoljne zaštite bračne stečevine, jer upisani zemljišnoknjižni vlasnik nekretnine, u pravilu muška strana braka, može npr. potpisati dosmrtni ugovor o uzdržavanju ili čak prodati zajednički stan, jer ga nitko ne pita je li u braku i radi li se o bračnoj stečevini. Kako bi se to izbjeglo, moguće je za života oba partnera sklopiti ugovor o diobi suvlasništva - bračne stečevine temeljem kojeg se može izvršiti upis vlasništva bračnog druga koji nije upisan.

Vlasništvo bez provjere

S obzirom na to što su bračni drugovi u braku upućeni jedno na drugo, u pravilu žive u istom kućanstvu, snose svakodnevne troškove, ulažu u zajedničku imovinu, grade i stvaraju, podižu djecu, itd., postojeća zakonska rješenja glede nasljeđivanja mogu se katkad činiti nepravednima.

Naime, bračna stečevina u dijelu koji je pripadao ostavitelju ulazi u ostavinu kao imovina koja je pripadala ostavitelju u času njegove smrti. Bračni partner ostavitelja nasljeđuje cijelu ostavinu samo ako ostavitelj nema potomaka, te su oba roditelja ostavitelja umrla prije ostavitelja.

Međutim, ako je preminuli bračni drug imao potomke, tada ostavinu nasljeđuju bračni drug i ostaviteljeva djeca, svi na jednake dijelove (prvi nasljedni red). Ako, pak, preminuli bračni drug nije imao potomke, nasljednici su

bračni drug i ostaviteljevi roditelji (drugi nasljedni red). Tada bračni drug nasljeđuje u jednoj polovici, a drugu polovicu nasljeđuju roditelji ostavitelja na jednake dijelove. Ako je pak jedan roditelj umro prije ostavitelja, dio koji bi pripao tom roditelju nasljeđuje drugi roditelj.

Naravno, nasljednici mogu postići dogovor glede nasljedstva. Pri tome se pojedini nasljednici mogu prihvatiti nasljedstva, prihvatiti se nasljedstva i ustupiti ga drugom nasljedniku ili ga se odreći.

Svekrva kao nasljednica?

Treba obratiti pozornost da se nerijetko bračni drug ostavitelja nakon ostaviteljeve smrti nađe u vrlo nezahvalnoj poziciji. Posebno su teške situacije kada se radi o ljudima kojima je predmet bračne stečevine jedina nekretnina, a sada se kao suvlasnik na temelju rješenja o nasljeđivanju javlja i npr. dijete ostavitelja iz prvog braka ili roditelj ostavitelja koji zahtijeva isplatu vrijednosti svog suvlasničkog dijela. I to neovisno o njihovoj financijskoj situaciji.

Postoje slučajevi u kojima ostavitelj nema djece te se uz bračnog druga pojavi roditelj ostavitelja kao nasljednik. Neovisno o tome što roditelj može imati u vlasništvu nekretninu u kojoj živi, ili više njih i živjeti dobro, po sadašnjem uređenju on bi naslijedio 1/2 ostavine. Odnosno, ako se ostavina sastoji od nekretnine koja je dio bračne stečevine, bračnom drugu pripada 1/2 nekretnine na temelju bračne stečevine i 1/4 na temelju zakonskog prava nasljeđivanja, što zajedno iznosi 3/4, a preostalih 1/4 nekretnine suvlasnički je dio roditelja ostavitelja. Ako pravo nasljeđivanja imaju oba živuća roditelja, onda oni dijele 1/4 nekretnine u jednakim dijelovima.

Osim toga, česte su situacije u kojima je nekretnina koju bračni drugovi mogu smatrati dijelom bračne stečevine jer su u nju ulagali, u zemljišnim knjigama upisana kao vlasništvo samo jednoga od njih, a ostali nasljednici osporavaju da se radi o bračnoj stečevini. Tada se nasljednike upućuje u parnicu zbog spora o sastavu ostavine.

Važno je naglasiti kako treba imati u vidu da svoje imovinske odnose u braku bračni drugovi mogu uređivati i bračnim ugovorom i to u pogledu postojeće ili buduće imovine. Da bi takva raspolaganja imala pravni učinak prema trećim osobama potrebno ih je upisati bilo u zemljišne knjige, bilo u javne upi-

snike za one stvari za koje je upis nužan za stjecanje prava ili se stvar ne može upotrebljavati bez takvog upisa. Bračni ugovori se sklapaju u pisanom obliku te potpisi bračnih drugova moraju biti ovjereni kod javnog bilježnika.

Pa makar nužni dio

Kod pisanja oporuke treba imati na umu da ostaju neupitna prava nužnih nasljednika koji mogu pobijati oporuku ako su u njoj izostavljeni. Nužni nasljednici su ostaviteljevi potomci, njegova posvojčad i njihovi potomci te njegov bračni drug. Osim njih nužni nasljednici mogu biti i ostaviteljevi roditelji, posvojitelji i ostali pretci, ali samo ako su trajno nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život.

Dakle, tada bi u slučaju u kojemu ostavitelj nema potomaka, a ima bračnog druga i jednog živog roditelja koji ima dovoljno sredstava za život, mogao oporukom ostaviti svu imovinu svom bračnom drugu.

Koliko god možemo biti svjesni prolaznosti života i vlastite krhkosti, toliko odgađamo uređivanje imovinskih odnosa i razmišljanje o posljedicama koje će naše odgađanje imati za naše bližnje nakon naše smrti. Zakonska rješenja mogu nam se činiti manje ili više pravedna, no trenutno su takva kakva jesu. Ipak, dokle god smo živi postoji mogućnost da uredimo svoje imovinske odnose na način koji bi nam se činio pravedniji od onoga što propisuje zakon.

Anita Prusina

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U LISTOPADU 2022.

Povećanje imovinskog cenzusa za stjecanje statusa osigurane osobe – člana obitelji

Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) na 56. sjednici održanoj 29. srpnja 2022. godine donijelo je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, objavljen u „Narodnim novinama“ broj 90 od 3. kolovoza 2022. godine sa stupanjem na snagu prvoga dana nakon objave, kojim je povećan iznos mjesečnog prihoda za stjecanje statusa osigurane osobe sa 18% proračunske osnovice (598,68 kuna) na 25% proračunske osnovice (831,50 kuna) koji iznos, uz ispunjenje i ostalih propisanih uvjeta, ne smiju prelaziti osobe za stjecanje statusa osigurane osobe – člana obitelji osiguranika.

Naime, prema članku 10. stavku 1. točkama 3. i 4. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 80/13., 137/13. i 98/19. – u daljnjem tekstu: Zakon) status osigurane osobe – člana obitelji osiguranika, kao nositelja obveznoga zdravstvenog osiguranja, mogu steći roditelji (otac, majka, očuh, maćeha i posvojitelj) te unuci, braća, sestre, djed i baka, ako su nesposobni za samostalan život i rad, ako nemaju sredstava za uzdržavanje i ako ih osiguranik uzdržava, s time da je HZZO Zakonom ovlašten utvrditi uvjete pod kojima se smatra da su navedene osobe nesposobne

za samostalan život i rad i da nemaju vlastitih sredstava za uzdržavanje te da ih osiguranik uzdržava.

Pored navedenoga, u skladu sa Zakonom članovi obitelji osiguranika stječu status osigurane osobe pod uvjetom da status u obveznom zdravstvenom osiguranju ne mogu ostvariti prema nekoj od osnova osiguranja utvrđenih člankom 7. Zakona te da imaju prebivalište odnosno odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj, ako propisima Europske unije odnosno međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

U skladu s danim ovlaštenjem HZZO je Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja („Narodne novine“, broj 49/14., 51/14. - ispravak, 11/15., 17/15., 123/16. - ispravak, 129/17., 9/21. i 90/22. – u daljnjem tekstu: Pravilnik) utvrdio uvjete za stjecanje statusa osigurane osobe – člana obitelji osiguranika.

Tako se, u skladu s člankom 9. Pravilnika, smatra da je osoba nesposobna za samostalan život i rad ako ispunjava jedan od sljedećih uvjeta:

- ako je navršila 65 godina života
- ako joj je prema propisima o mirovinskom osiguranju utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti
- ako je prema propisima o socijalnoj skrbi proglašena potpuno i trajno nesposobna za samostalni život i rad
- ako je prema nalazu, mišljenju i ocjeni liječničkog povjerenstva HZZO-a ocijenjena nesposobnom za samostalan život i rad u trajanju od najmanje godinu dana, ovisno o zdravstvenom stanju osobe.

IZ SADRŽAJA:

- Povećanje imovinskog cenzusa za stjecanje statusa osigurane osobe – člana obitelji
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja

- **Naknada za troškove smještaja za vrijeme bolničkog liječenja djeteta**

- **Izmjene Pravilnika zbog nedostatka smještajnih kapaciteta**

Nadalje, prema članku 10. Pravilnika, smatra se da osoba nema dostatnih prihoda za uzdržavanje ako ispunjava jedan od sljedećih uvjeta:

- ako uopće nema vlastitih prihoda
- ako joj mjesečni prihod ne prelazi iznos od 25% proračunske osnovice utvrđene zakonom o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za tekuću godinu.

Pod prihodom smatraju se svi primitci ostvareni na ime dohotka od nesamostalnog rada, dohotka ili dobiti od samostalne djelatnosti, primitaka od kojih se utvrđuje drugi dohodak, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja te svi drugi primitci ostvareni prema posebnim propisima, umanjeni za iznos koji se na osnovi propisa o obitelji plaća za uzdržavanje, kao i za iznos poreza i prireza.

Ako je članu obitelji osiguranika priznat status osigurane osobe u skladu s uvjetima utvrđenim člankom 9. i 10. Pravilnika, član obitelji obvezno zdravstveno osiguranje ostvaruje sve dok ispunjava te uvjete, s tim da je obavezan 30 dana prije isteka roka od godine dana od dana priznatog statusa osigurane osobe po tom osnovu ponovno dostaviti HZZO-u dokaz da i dalje ispunjava propisane uvjete.

Članu obitelji za kojeg nije u navedenom roku dostavljen dokaz da su i dalje ispunjeni uvjeti iz članaka 9. i 10. Pravilnika status osigurane osobe prestaje istekom godine dana od dana kada mu je taj status utvrđen.

Naknada za troškove smještaja za vrijeme bolničkog liječenja djeteta

Pored povećanja imovinskog cenzusa za stjecanje statusa osigurane osobe – člana obitelji istim Pravilnikom o izmjenama i dopuni Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja proširen je krug osoba koje mogu ostvariti novčanu naknadu za troškove smještaja za vrijeme bolničkog liječenja djeteta, a koju su do izmjene Pravilnika mogli ostvariti samo roditelji ili skrbnici djeteta mlađeg od 18 godina oboljelog od maligne ili druge bolesti koja neposredno ugrožava život.

Naime, člankom 36. stavkom 2. Pravilnika, kojim se uređuje pravo na smještaj uz dijete na bolničkom liječenju, propisuju se uvjeti pod kojima jedan od roditelja ili osoba koja skrbi o djetetu koje se nalazi na bolničkom liječenju može ostvariti pravo na cjelodnevni smještaj uz dijete na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja.

U skladu sa spomenutim stavkom 2. članka 36. Pravilnika cjelodnevni smještaj uz dijete za vrijeme njegovog bolničkog liječenja, na

prijedlog izabranog doktora djeteta odnosno odjelnog doktora ugovorne bolničke zdravstvene ustanove u kojoj se dijete liječi, može koristiti osigurana osoba:

- jedan od roditelja ili osoba koja skrbi o djetetu (u daljnjem tekstu: skrbnik) djeteta mlađeg od tri godine

- jedan od roditelja ili skrbnik djeteta s težim smetnjama u razvoju pod uvjetom da roditelj ili skrbnik djeteta odnosno dijete o utvrđenim težim smetnjama u razvoju posjeduje odgovarajuće rješenje nadležnog tijela odnosno nalaz i mišljenje nadležnog tijela vještačenja u skladu s posebnim propisima, bez obzira na dob djeteta

- jedan od roditelja ili skrbnik djeteta mlađeg od 18 godina, oboljelog od maligne ili druge bolesti koja neposredno ugrožava život, koje se nalazi na bolničkom liječenju u ugovornoj bolničkoj zdravstvenoj ustanovi za liječenje djece oboljele od malignih ili drugih bolesti koje neposredno ugrožavaju život (klinički bolnički centar, klinička bolnica, klinika)

- jedan od roditelja ili skrbnik djeteta za vrijeme bolničke medicinske rehabilitacije djeteta u specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju, pod uvjetima utvrđenim općim aktom HZZO-a o bolničkoj medicinskoj rehabilitaciji i fizikalnoj medicini.

Istim člankom stavkom 5. ranije važećeg Pravilnika bilo je propisano da u slučaju kada ugovorna bolnička zdravstvena ustanova nema smještajnih kapaciteta za osiguranje cjelodnevnog smještaja uz dijete, roditelj ili skrbnik djeteta mlađeg od 18 godina, oboljelog od maligne ili druge bolesti koja neposredno ugrožava život, koje se nalazi na bolničkom liječenju u ugovornoj bolničkoj zdravstvenoj ustanovi za liječenje djece oboljele od malignih ili drugih bolesti koje neposredno ugrožavaju život (klinički bolnički centar, klinička bolnica, klinika) po danu bolničkog liječenja ostvaruje pravo na naknadu za troškove smještaja u iznosu od 6% proračunske osnovice (199,56 kuna), utvrđene zakonom o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za tekuću godinu, pod uvjetom da je mjesto prebivališta odnosno boravišta roditelja ili skrbnika djeteta udaljeno 30 i više kilometara od mjesta sjedišta ugovorne bolničke zdravstvene ustanove u kojoj se dijete liječi.

Ovim izmjenama Pravilnika predmetno pravo, u slučaju nemogućnosti ostvarivanja cjelodnevnog smještaja uz dijete zbog nedostatnih smještajnih kapaciteta bolničke zdravstvene ustanove, priznaje se svim roditeljima odnosno skrbnicima iz stavka 2. članka 36. Pravilnika, a ne samo roditelju ili skrbniku djeteta mlađeg od 18 godina oboljelog od maligne ili druge bolesti koja neposredno ugrožava život.

IZVJEŠĆE O POSLOVANJU HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZA I.– III. 2022. GODINE (1. dio)

UVOD

U prvom kvartalu 2022. godine prihodi od doprinosa ostvarivali su se bolje od očekivanog. Međutim, znatno veći broj oboljelih od bolesti COVID-19 tijekom siječnja i veljače prouzročio je i veće troškove zdravstvene zaštite od planiranih zbog troškova za iznimno velik broj testiranja, troškova cjepiva, troškova za zdravstvene usluge vezanih uz bolest COVID-19 i naknada zbog izostanaka s posla, što je dovelo do ponovnog zaostajanja u plaćanju dospjelih obveza HZZO-a za lijekove na recepte, dok su se ostale obveze prema ugovornim subjektima redovito izvršavale.

U ovom Izvješću prikazani su neki od značajnijih financijskih pokazatelja poslovanja HZZO-a potkrijepljeni naturalnim pokazateljima za zdravstvenu zaštitu i privremenu nesposobnost za rad u promatranom razdoblju 2022. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

1. OSIGURANICI

U razdoblju siječanj-ožujak 2022. godine u Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje (HZZO), evidentirano je prosječno 4.138.126 osiguranih osoba, što je 0,13% ili 5.413 osoba manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine kada je prosječno evidentirano 4.143.539 osiguranih osoba.

U strukturi ukupnih osiguranih osoba, prosječan broj aktivnih osiguranika (nakon smanjenja u istom razdoblju prethodne godine zbog utjecaja mjera vezanih uz pandemiju bolesti COVID-19), u prvom kvartalu 2022. godine bilježi se rast u odnosu na isto razdoblje prethodne godine 3,65% što je 57.255 osoba više, tako da sada imamo 1.624.712 aktivnih osiguranika.

Naime, povećanje gospodarskih aktivnosti rezultiralo je i povećanjem broja zaposlenih.

U proteklom razdoblju nastavljen je trend smanjenja broja umirovljenika, nažalost, dijelom i kao posljedica bolesti COVID-19 koja je najviše pogodila starije stanovništvo. Evidentirano je 1.044.081 osiguranika umirovljenika, što je smanjenje za 11.168 osoba ili 1,06% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kada je evidentirano 1.055.249 umirovljenika.

Prosječan broj ostalih kategorija osiguranih osoba (koje čine nezaposlene osobe, umirovljenici koji mirovinu ostvaruju od stranih nositelja, učenici srednjih škola i studenti koji nisu osigurani kao članovi obitelji, osobe nesposobne za samostalan život i rad i drugo) smanjen je 0,75% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

U strukturi osiguranih osoba, jedino je povećan udio aktivnih osiguranika s 37,83% na 39,27%, a ostale kategorije su smanjile svoj udio što je dobar trend, budući da time HZZO ostvaruje veće prihode od doprinosa i financira zdravstvenu zaštitu svih kategorija osiguranih osoba. U promatranom razdoblju (I. - III. 2022.) umirovljenici čine 25,23%, poljoprivrednici 0,19%, članovi obitelji 8,11% te ostale osigurane osobe 27,20% od ukupnog broja osiguranih osoba.

Od 4.138.126 prosječnog broja osiguranih osoba, nositelji osiguranja čine 91,89% ili 3.802.514 osoba, dok članovi obitelji čine 8,83% ili 335.612 osoba.

Uz 1.624.712 aktivna osiguranika, pravo na zdravstvenu zaštitu ostvarilo je i 223.346 članova obitelji, što je 13,75% aktivnih osiguranika. Isto tako, uz 1.044.081 umirovljenika, evidentirano je 64.937 članova obitelji ili 6,22%.

Od ukupnog broja aktivnih osiguranika 46,83% ili 760.807 osoba čine žene, a 863.905 osoba ili 53,17% čine muškarci.

• Izvješće o poslovanju HZZO-a za prva tri mjeseca 2022. godine (1. dio)

• Porast osiguranika u prvom kvartalu za 57.255 osoba

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979

za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Jednokratno novčano primanje radi ublažavanja posljedica porasta cijena

Odlukom Vlade Republike Hrvatske o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica porasta cijena (NN 104/22) od 8. rujna 2022. propisani su uvjeti za isplatu jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine ostvarene u Republici Hrvatskoj u obveznom mirovinskom osiguranju koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj i koji su zatečeni u isplati mirovine za mjesec kolovoz 2022., i to:

- korisnicima mirovine ostvarene u Republici Hrvatskoj, ako im ukupno mjesečno mirovinsko primanje isplaćeno u Republici Hrvatskoj za kolovoz 2022. godine ne prelazi iznos od 4.360,00 kuna i koji nisu zaposleni, odnosno ne obavljaju djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja
- korisnicima mirovine kojima se uz mirovinu ostvarenu u Republici Hrvatskoj isplaćuje i mirovina iz inozemstva (države s kojima RH ima sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju i države u kojima se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti), ako im ukupno mirovinsko primanje ostvareno u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu ne prelazi iznos od 4.360,00 kuna
- korisnicima mirovine ostvarene u Republici Hrvatskoj koji su navršili mirovinski staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu, ako im ukupno mjesečno mirovinsko primanje isplaćeno u Republici Hrvatskoj za kolovoz 2022. godine ne prelazi iznos od 4.360,00 kuna.

Prema spomenutoj Odluci, iznos jednokratnog novčanog dodatka određuje se prema iznosu mirovine.

Stoga će se korisnicima kojima isplaćena mirovina iznosi:

- do 1.850,00 kuna isplatiti jednokratno novčano primanje u iznosu od 1.200,00 kuna
- od 1.850,01 do 2.350,00 kuna 900,00 kuna
- od 2.350,01 do 3.350,00 kuna 600,00 kuna te
- od 3.350,01 do 4.360,00 kuna 400,00 kuna.

Korisnicima hrvatske mirovine jednokratno novčano primanje isplatit će se najkasnije u listopadu 2022.

Korisnicima hrvatske i inozemne mirovine te korisnicima hrvatske mirovine koji su navršili mirovinski staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu, jednokratno novčano primanje isplatit će se najkasnije u prosincu 2022. Navedeni korisnici obvezni su Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (HZMO) do 30. studenoga 2022. dostaviti dokaz o iznosu inozemne mirovine ili izjavu da ne primaju inozemnu mirovinu putem online obrasca ili popunjavanjem Tiskanice za dostavu podataka o visini inozemne mirovine.

Potvrde o životu za korisnike hrvatske mirovine s prebivalištem u inozemstvu

Obavještavamo korisnike hrvatske mirovine s prebivalištem u inozemstvu kojima se mirovina isplaćuje u inozemstvo (sve države osim Bosne i Hercegovine, Srbije, Kosova i SR Njemačke) da su elektroničkim putem razmijenjeni podaci potrebni za redovitu isplatu mirovina. Korisnici za koje su na navedeni način razmijenjeni podaci ne trebaju u 2022. godini dostaviti popunjenu, potpisanu i ovjerenu tiskanicu potvrde o životu.

Korisnicima za koje nisu razmijenjeni podaci elektroničkim putem kao i korisnicima koji prebivaju u državama s kojima nije uspostavljena elektronička razmjena podataka potrebnih za redovitu isplatu mirovine poštom su poslana na kućne adrese 5. rujna 2022. tiskanice potvrde o životu. Radi nastavne isplate mirovine iz hrvatskog osiguranja korisnici trebaju potvrdu o životu popuniti, potpisati i ovjeriti kod nadležnog tijela te dostaviti Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje **do 31. listopada 2022.**

KORISNICI MIROVINA - isplata u rujnu 2022.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	492 231	3.068,94 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	46 441	4.039,34 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	78 071	2.720,51 kn
Prijevremena starosna mirovina	207 364	2.977,77 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	375	3.291,29 kn
Invalidska mirovina	98 503	2.324,41 kn
Obiteljska mirovina	212 229	2.309,81 kn
UKUPNO - ZOMO	1 135 214	2.861,57 kn

Korisnici koji su u 2022. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	14 499	2.895,74 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	4 102	3.785,07 kn
Prijevremena starosna mirovina	4 487	3.121,01 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	13	3.488,91 kn
Invalidska mirovina	1 327	2.219,46 kn
Obiteljska mirovina	7 732	2.416,83 kn
UKUPNO	32 160	2.897,80 kn

Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	108 621	4.387,25 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	217 224	3.984,76 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	278 307	1.949,79 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 751	7.998,93 kn

Ukupan broj osiguranika	1 642 551
Ukupan broj korisnika mirovine	1 229 242
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,34
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za lipanj 2022.	7.576 kn
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2022. godini	3.097,75 kn
Korisnici mirovina - muškarci (46,09%)	566 567
Korisnici mirovina - žene (53,91%)	662 675
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO	35 godina
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO	63 godine
Procjena potrebnih sredstava za isplatu mirovina i mirovinskih primanja	3.700.000.000 kn

Oduševljenje radionicom u Splitu

Dana 30. rujna 2022. godine u prostorijama udruge SUH-a Split održana je radionica u sklopu projekta Sindikata umirovljenika Hrvatske u suradnji s Ministarstvom pravosuđa i uprave „Umreženo pravo i pravda za starije osobe“. Radionicu su pred 18 članova udruge održale izvoditeljice projekta, socijalna radnica Mirjana Stilinović te pravnica Anita Prusina, a kao moderatorica radionice sudjelovala je i voditeljica Pravnog savjetovališta SUH-a, pravica Štefica Salaj. Za izvršnu organizaciju događaja zaslužne su predsjednica Udruge SUH-a Split, Asja Tomin, i županijska povjerenica za Splitsko-dalmatinsku županiju Merica Ličina.

Na radionici je socijalna radnica Mirjana Stilinović upoznala sudionike radionice s njihovim pravima iz sustava socijalne skrbi pri čemu je njihovo najveće zanimanje pobudilo ostvarivanje prava na novčane naknade, osobnu invalidninu i doplatu za pomoć i njegu. Objasnila je da je za ostvarivanje oba prava potrebno podnijeti zahtjev Centru za socijalnu skrb po mjestu prebivališta na temelju kojega će se pokrenuti postupak i podnositelj zahtjeva bit će upućen na prvostupanjsko tijelo vještačenja radi utvrđivanja visine stupnja oštećenja organizma. Kazala je i da osoba ne može istovremeno imati pravo na osobnu invalidninu i na pravo na doplatu za pomoć i njegu bilo po Zakonu o socijalnoj skrbi bilo po drugim propisima.

Pravica Anita Prusina sudionike je upoznala s njihovim pravima iz područja zdravstvenog i mirovinskog sustava te ispričala novosti koje će donijeti novi Zakon o mirovinskom osiguranju. Pritom je naglasila kako nacionalna naknada nije mirovina te da korisnici nacionalne naknade nemaju pravo na jednokratno novčano primanje (tzv. covid i energetski dodatak) jer on pripada isključivo

korisnicima mirovine ostvarene u RH u obveznom mirovinskom osiguranju.

Pravica Štefica Salaj izložila je mogućnosti raspolaganja imovinom i u bitnome napomenula o čemu sve pri tome treba voditi računa. Sudionici su iskazali poseban interes za teme ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju smatrajući da im je u tom području potrebna redovita edukacija. Na kraju su sudionici upoznati s pravom na besplatnu pravnu pomoć te da se sa svojim pravnim problemima mogu obratiti Pravnom savjetovalištu SUH-a kao pružatelju primarne besplatne pravne pomoći.

Sudionici radionice bili su vrlo zainteresirani za sve teme te su naglasili kako čeznu za redovitim predavanjima, radionicama i projektima jer su njihove potrebe za pomoći sve veće, zakoni se često mijenjaju i teško im je samima pravovremeno doći do točnih informacija. Da je zadovoljstvo sudionika bilo veliko potvrđuje i analiza evaluacijskih listića, jer su svi prisutni dali ocjenu 5 za radionicu.

KOMUNIKACIJSKO SAVJETOVANJE

Održan poludnevni trening

U sklopu projekta „Umreženo pravo i pravda za starije osobe“ kojeg provodi Sindikat umirovljenika Hrvatske u suradnji s Ministarstvom pravosuđa i uprave 7. rujna 2022. godine u prostorijama Radničkog doma u Zagrebu održan je poludnevni trening od strane komunikacijskog stručnjaka, diplomiranog novinara Igora Kneževića te psihologinje Biserke Budigam, koji su savjetovali izvoditeljice projekta, pravnicu Anitu Pru-

sinu i socijalnu radnicu Mirjanu Stilinović o najboljim načinima komunikacije s korisnicima Pravnog savjetovališta SUH-a, ali i članovima SUH-a koji će sudjelovati na četiri radionice u sklopu projekta.

Knežević i Budigam su između ostalog savjetovali izvoditeljice na koji način komunicirati s osobama starije životne dobi, bilo da se javljaju putem telefona ili osobno dolaze u prostorije udruge, dajući npr. savjete da se osobe gledaju direktno u oči kako bi im pokazali da ih slušamo, ali i da pokazuju neverbalne znakove poput kimanja glavom. Preporučeno je i da im se govori jasno, polako, uz korištenje jednostavnih rečenica te da se govor prilagođava stanju starije osobe - npr. stanju sluha, vida i sl. Na treningu je bilo govora i o načinima kako pobijediti tremu javnog nastupa na radionicama pred većim brojem sudionika.

PRAVNI FAKULTET U ZAGREBU

Preseljenje Pravne klinike

Pravna klinika Pravnog fakulteta u Zagrebu više od deset godina pruža besplatnu primarnu pravnu pomoć. Studenti viših godina Pravnog fakulteta obrađuju slučajeve pri čemu im pomažu akademski mentori (suradnici i profesori). Nakon sedam godina djelovanja na adresi

Žerjavićeva 6, Pravna klinika je promijenila lokaciju te se sada nalazi u Palmotićevoj 30 u Zagrebu.

Svečanom otvorenju novih prostorija 27. rujna 2022. prisustvovala su Štefica Salaj, voditeljica Pravnog savjetovališta SUH-a, i pravica Anita Prusina te su s voditeljem

Pravne klinike prof. dr. sc. Alanom Uzelcem i pomoćnicima voditelja izv. prof. dr. sc. Slađanom Aras i dr. sc. Jurajem Brozovićem razgovarale o nastavku suradnje Pravne klinike i SUH-a. Pravna klinika ponovno je započela s primanjem stranaka 3. listopada 2022. godine.

13. SPORTSKI SUSRETI SUH-a sport i rekreacija SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

Svi su najbolji

Čak 150 članova iz pet dalmatinskih podružnica SUH-a iz Splita, Trogira, Vrgorca, Žrnovnice i Omiša okupilo se na 13. sportskim susretima u predivnom selu Potravlje u blizini Sinja, koje se nalazi u podnožju planine Svilaje, a uz samu obalu jezera Peruće. Prekrasna priroda i krajolik ostavili su sve bez daha, te je lokacija za održavanje igara bila definitivno pun pogodak.

Organizator ovih sportskih susreta je bila Podružnica SUH-a Omiš, pa je tako predsjednik te podružnice Andrija Vučković na početku pozdravio sve sudionike i zaželio im dobrodošlicu. Igre je otvorila predsjednica Županijskog povjereništva SUH-a Merica Ličina, koja je zajedno sa svojim zamjenikom Tončijem Baradom vodila i cjelokupni program igara. Merica je na kraju govora naglasila da su svi sudionici pobjednici.

Uslijedilo je natjecanje, gdje su umirovljenici na terenima demonstrirali svoje vještine u potezanju konopa, igranju na balote, pikadu, kartanju, i igranju društvenih igara. Smijeha i dobre zabave nije nedostajalo.

Nakon službenog dijela natjecatelji su se zasluženo odmorili

uz ručak u restoranu Kennedy, gdje se na kraju i zaplesalo. Naime, angažiran je bend „Maestral“ koji je zabavljao sve okupljene, a većinu vremena podij je bio dupkom pun te se doista stvarno feštalo uz poznate dalmatinske pjesme. U ime predsjednice SUH-a Jasne Petrović, pozdravnu riječ uputila je potpredsjednica SUH-a zadužena za regiju Jug Asja Tomin, koja je predsjednici zaželjela brzo ozdravljenje nakon operacije.

Već nekoliko godina na sportskim susretima SUH-a SDŽ se ne dodjeljuju nagrade jer se smatra da su svi sudionici automatski pobjednici, pa su tako i ove godine dodijeljene isključivo zahvalnice svim podružnicama za sudjelovanje na igrama. Svakako treba pohvaliti i organizatora igara, predsjednika podružnice Omiš, koji se pobrinuo da se igre održe na visokom nivou i na prekrasnoj lokaciji. Još jednom su umirovljenici pokazali kako mirovina nije vrijeme za mirovanje, već za aktivno uživanje i druženje.

Asja Tomin

XII. SPORTSKE IGRE SUH-a ISTARSKE ŽUPANIJE

Slavlje Umaga u Puli

U Domu sportova Mate Parlov u Puli, u organizaciji udruge SUH Pula-Pola, održane su dvanaeste Sportske igre SUH-a Istarske županije, na kojima su sudjelovali natjecatelji iz 11 SUH-ovih podružnica i udruga. Na samom okupljanju prije igara srdačno su se pozdravljali stari znanci, prijatelji, ali su se upoznivali i novi. Uz piće i „marendu“ tekao je veseo, a poneki i tužan razgovor. Prisjetili su se i starih prijatelja i sportaša kojih više nema među njima.

Svečano otvaranje susreta upriličio je Lučo Pavletić, predsjednik Udruge SUH Pula-Pola, kao domaćin, a pozdravne riječi su uputili i zamjenik župana Tulio Demetlika, zamjenica gradonačelnika Pule Ivona Močenić, predsjednica Županijskog povjereništva SUH-a IŽ Đina Šverko te Vladimir Buršić kao predstavnik Središnjeg ureda SUH-a iz Zagreba. Plesna grupa udruge Breza, koju čine umirovljenice, otplesale su, uz posebnu koreografiju, i upriličili geste koje prikazuju sportske discipline. Naravno, nije izostao ni karakterističan istarski narodni ples „balun“.

Cjelokupni kratki program dočekan je glasnim aplauzom, a same članice ponudile su svim prisutnim sudionicima igara domaće „kroštule“ (istarski kolači) i „bukaletu“ (vrčeve) vina. Nakon toga se krenulo s natjecanjem koje je bilo napeto i zanimljivo, a zanimljivo je bilo i gledati bodrenja gledatelja, gdje je svatko navijao za svoju podružnicu ili udrugu. Konačno, poslije natjecanja i zbrajanja bodova, održano je proglašenje pobjednika nakon 18 sati. Svi sudionici su bili pobjednici, ali ipak ukupni pobjednik XII. Sportskih igara članova SUH-a IŽ je Podružnica Umag, koja je dobila lijepi i veliki pehar. Osvajači prvog, drugog i trećeg mjesta dobili su i medalje, a prvoplasirani dodatno i pehar za pobjedu u svakoj od disciplina.

Poslije dodjele uslijedila je svečana večera, glazba i, naravno ples, jer su umirovljenici uvijek spremni za zabavu i ples, bez obzira na sve tegobe, bolesti i godine.

Bruna Jovanović

Ukupni pobjednik: 1. Umag, 2. Vrsar, Pazin; **Boćanje (m):** 1. Vrsar, 2. Umag, 3. Pula 3; **Boćanje (ž):** 1. Umag, 2. Pazin, 3. Novigrad; **Kartanje (m):** 1. Pula 2, 2. Labin, 3. Pula 3; **Kartanje (ž):** 1. Roč, 2. Umag, 3. Vrsar; **Pikado (m):** 1. Novigrad, 2. Vrsar, 3. Umag; **Pikado (ž):** 1. Pazin, 2. Pula 3, 3. Fažana; **Stolni tenis:** 1. Labin, 2. Pula 1, 3. Pazin; **Šah mješovito:** 1. Umag, 2. Pula 2 3. Poreč; **Remi mješovito:** 1. Vrsar 2. Medulin, 3. Pazin

IZLOŽBA RADOVA UMIROVLJENIKA Sjećanje na mlade dane

U sklopu XII. Sportskih igara SUH-a IŽ u predvorju hotela Pula vrijedni članovi Ogranka Prosvjeta organizirali su posebnu izložbu na kojoj su predstavljene slike, fotografije, skulpture, ručni radovi, nakit i još puno toga, sve djelo vrijednih ruku 18 članova SUH-a iz cijele Istre te članova udruga Kreativna radionica Fažana i Breza. Izložbu je otvorila predsjednica Ogranka Prosvjeta Dubravka Karčić i to riječima: „Kažu da čovjeku trebaju samo tri stvari da bi bio istinski sretan u životu. Nekoga da voli, nešto da radi, i nečemu da se nada“.

Upravo izložba svjedoči taj drugi dio izreke, potrebu da nešto stvaramo. Umirovljenici raznih struktura kroz svoje radove bojama uljepšavaju život i sebi i ostalima, zadovoljavaju unutarnju potrebu za stvaranjem, dokazuju sebe. Osim natjecatelja, izložbu su razgledali i gosti hotela, te su mnogi upisali svoje dojmove u Knjigu utisaka. Evo nekih: „Godine nisu prepreka da se pokaže entuzijazam i kreativnost. Mnogi su SUH-ovci su još kao djeca.“ „Podsjeti me sve na moje mlade dane.“

ZAGREB

aktivnosti

Raskoš talenata na 19. Gerontološkom tulumu

članice u autohtonim narodnim nošnjama, a posjetiteljima su nudile domaće kolače koje su same napravile. Bilo je tu štrukli, slanih klipčića, ali i domaće pijače. SUH-ove štandove je posjetio i zagrebački gradonačelnik Tomislav Tomašević sa svojim suradnicima, a palo je i zajedničko fotografiranje. Organiziran je i bogat zabavni program na kojem su nastupile mažoretkinje treće životne dobi, brojne plesne skupine, a bilo je i folklora.

Sve je svojim latino izričajem upotpunio Željko Krušlin Kruška. No, prije plesa i glazbe, zagrebački gradonačelnik Tomislav Tomašević pozdravio je sve okupljene i naglasio da mu je drago što može biti dio ove sad već duge tradicije. Želimo unaprijediti socijalne, obrazovne, rekreativne i zdravstvene programe, rekao je u nastavku zaželjevši svima da budu aktivni, zdravi i radosni. I to troje, zapamtite, uvijek ide zajedno, poručio je Tomašević, otvorivši tako, kako je sam rekao, "najbolji tulum u gradu".

Vesna Bečić

Nakon dvogodišnje stanke zbog pandemije, uoči Međunarodnog dana starijih osoba, Grad Zagreb je na Strossmayerovu trgu 30. rujna organizirao 19. Gerontološki tulum. Bila je to prilika da umirovljenici iz brojnih udruga koji djeluju u Zagrebu te iz domova umirovljenika, pokažu svu raskoš svog talenta kroz brojne radove, proizvode i slastice kojima su obilovali štandovi.

Povjereništvo SUH Zagreb predstavile su tri zagrebačke podružnice: Peščenica, Miroševac i Granešinski Novaki. Peščenica je na štandu predstavila svoje radove koje izrađuju vrijedne aktivistice na svojim radionicama. Bilo je tu lijepih ukrasa izrađenih u tehnici dekupaža, slikarije na staklu, licitarska srca i još štošta.

Miroševac i Granešinske Novake predstavile su njihove

TREŠNJEVKA SJEVER

Trešnjevka se budi #3

Već treću godinu zaredom, Centar za kulturu Trešnjevka i njihov projekt „Mapiranje Trešnjevke“ organiziraju akciju „Trešnjevka se budi #3“ koja nastoji uključiti i širu zajednicu: građane udruge, inicijative, okolne lokale koji sa svojim sadržajem izlaze na ulicu te na taj način svima postaju dostupni. Glavni dan (17. rujna) ovogodišnje aktivnosti trebao se provoditi na Trešnjevačkoj tržnici te u Milčecovom parku

gdje je trebao biti program za najmlađe. Međutim, kiša je poremetila sve planove pa je cijeli program premješten u Centar za kulturu gdje nije bilo dovoljno mjesta za sve zainteresirane izlagače.

Podružnica SUH-a Trešnjevka sjever je zajedno s udrugom Centar za civilne inicijative sudjelovala u ovoj akciji, ali s obzirom na vremenske uvjete, nije se mogla predstaviti u dvorištu ispred MO Nikola Tesla,

popularnoj Šesnaestici (Ozaljska 16), nego su članice svoje radove izložile u unutarnjem prostoru. Bio je to „buvljak“ s obzirom da su se u ponudi nalazile razne potrepštine za dom, knjige, brošure, olovke i blokovi, nakit, odjeća i obuća te radovi iz radionica podružnice. Najviše interesa bilo je za naše „sapunčice“ koji su bili pravi mali hit. Bilo je to lijepo druženje članica podružnice i posjetitelja.

Vesna Bečić

RUGVICA

Lijepa jesen u Vinkovcima

Čak 50 članova Podružnice SUH-a iz Rugvice 18. rujna otputovalo je na završnu manifestaciju Vinkovačkih jeseni, gdje su uživali u kulturnim i zabavnim događajima. Tako su posjetili Dvorište ideja, Slavonski sokak, Vinski šor, gdje su mogli razgledati, ali i kupovati prekrasne tradicionalne rukotvorine i proizvode vrijednih slavonskih ljudi, pa stoga ne čudi da je riječ o najvećoj tradicijskoj manifestaciji u Hrvatskoj.

Za članove je bio organiziran i ručak u jednom hotelu, a vrhunac dana bio je svečani mimohod kao kruna manifestacije, u kojem je sudjelovalo 69 folklornih skupina, koji su bili obučeni u tradicionalne nošnje. Izlet je bio pun pogodak.

Stjepan Sekulić

POVJERENIŠTVO SUH ZAGREB

Mobilni i naši penzići

Grad Zagreb se i ove godine uključio u obilježavanje Europskog tjedna mobilnosti koji se održava svake godine od 16. do 22. rujna, čime već 20 godina promovira održivu urbanu mobilnost, sprječavanje emisije štetnih plinova te kvalitetniji, zdrav način života i kulturu življenja u urbanim sredinama. Povjereništvo SUH Zagreb je po prvi put je sudjelovalo u obilježavanju Europskog tjedna mobilnosti 2022. organiziranom rekreativnom šetnjom po Medvednici.

Voditelj šetnje bio je Zlatko Gregurek, tajnik zagrebačkog Povjereništva. S obzirom da se šetnja zbog vremenskih neprilika (jaka kiša) nije mogla održati u subotu 17. rujna 2022. termin je pomaknut na 20. rujna. Bila je to rekreativna šetnja kroz šumu, prilagođena osobama starije životne dobi, gdje se prešlo čak četiri kilometra.

Vesna Bečić

Šetnja po Starom mostu

Članovi Udruge SUH Split 10. rujna otišli su na jednodnevni izlet u Mostar i okolicu. Pedesetak članova bilo je oduševljeno draguljom BiH, i to ne samo zbog svjetski poznatog Starog mosta, koji je najčešća asocijacija za ovaj hercegovački grad, već i ostatkom starog dijela grada. Grupa je posjetila i Počitelj, naseljeno mjesto koje pripada gradu Čapljini. Riječ je o povijesnom naselju orijentalno-mediteranskog karaktera smještenog u dolini rijeke Neretve.

Za kraj posjećeno je i Vrelo Bune, mjesto izvorišta te rijeke, koje je fascinantno s obzirom da iznad njega strši krška stijena velika preko 100 metara. U kasnim satima članovi su se vratili kući puni dojmova s prekrasnog jednodavnog izleta.

Asja Tomin

DUBROVNIK Posjet svetištu i rezervatu

Dubrovački SUH-ovci u dvodnevnom izletu od 17. do 18. rujna posjetili su tri hercegovačka mjesta. Prvi dan sudionici izleta posjetili su Hrasno, Svetište Kraljice mira te u pratnji župnika

don. Antuna Pavlovića obišli Svetište, Gospinu špilju, brončani kip Gospe Kraljice mira, čija uzdignuta ruka simbolizira traženje blagoslova od Boga za svakoga koji joj se utječe.

Nakon Hrasnog otišli su u Hutovo blato, ptičji rezervat i park prirode na jugu BiH, nedaleko od Čapljine, koje je dom za 240 vrsta ptica močvarica, 44 vrste riba i jegulja te preko 700 vrsta biljaka. Smatra se jednim od najvećih zimovališta ptica u Europi. Nakon toga otišli su na vožnju lađama po Svitanskom jezeru i divili se svim ljepotama netaknute prirode, a nakon toga su uz stručnog vodiča posjetili i Mogorjelo, jedinstveni arheološki spomenik iz rimskog doba.

Drugi dan posjetili su Blagaj, gdje su obišli Vrelo Bune, Tekiju u Blagaju, raskošna dvorišta koja dokazuju visoki životni standard stanovnika. Uslijedio je ručak u restoranu Bunski biseri na samoj rijeci Neretvi i uz zvuke harmonike i pjesme dobro su se razveselili i opustili. Iza toga krenuli su prema Dubrovniku preko Pelješkog mosta gdje su se svi divili i bili sretni da smo napokon dobili most koji povezuje južnu Dalmaciju s ostatkom Hrvatske.

Zorana Koroman

DUGO SELO Svijeće za branitelje Papuka

Tijekom rujna 2022. oko 50 članova Udruge SUH-a Dugo Selo otišlo je na jednodnevni izlet u Park prirode Papuk. Posjetili su prekrasnu šumu Jankovac, gdje su usput stali i kod križa za poginule branitelje koji su na tom mjestu u Domovinskom ratu ubijeni iz zasjede te su za njih zapalili svijeće. Nakon šetnje kroz šumu došao je red i na okrjepu, pa su tako članovi ručali u lokalnom restoranu.

Članovi udruge sudjelovali su i na tradicionalnoj gastronomsko-kulturno-zabavnoj manifestaciji Stara jela z Dugog sela, koja se ove godine, pod motom „Gdje tradicija dotiče suvremenost“, ponovno održala u samom centru grada. SUH-ovci su ostvarili veliki uspjeh jer su upravo oni pripremili najbolju kotlovinu. Članovi su bili velikodušni otkrili recept za pobjedu, a to je da

je najbitnije da se kotlovina kuha na starinski način, da sve krčka oko sat i pol.

Milivoj Marić

ĐAKOVO

Ljeto u sv. Filipu i Jakovu

Ove godine 37 članova Podružnice SUH-a Đakovo otisnulo se na sedmodnevno ljetovanje u srednju Dalmaciju, točnije u sv. Filip i Jakov, gdje su boravili od 9. do 17. rujna. Bili su smješteni u dvokrevetnim apartmanima, dok su se izvrsno hranili u susjednom hotelu. Cijelo ljetovanje proveli su u sunčanju i kupanju u blizini apartmana. Navečer su se družili po apartmanima ili šetali ovim lijepim malim mjestom.

Jednu večer organizirali su i glazbu s plesom u hotelu, a za koju je bio zadužen član i glazbenik Darko Žnidarić. U plesu su im se priključili i drugi gosti hotela. Predzadnji dan otišli su i na poludnevni izlet autobusom u Zadar, gdje su posjetili znamenitosti tog prekrasnog grada - morske orgulje, pozdrav suncu, pet bunara, te su naravno prošetali i Kalelargom. Vrhunac izleta bilo je uživanje u zalasku sunca sa Zadarske rive. Zadovoljni i sretni vratili su se kući očekujući sljedeće ljetovanje.

Željko Kovač

Ne bojte se emotivne ovisnosti

Jedan od češćih problema koji se javlja u bračnom životu je nesposobnost da se kod bračnog partnera zatraži emotivna podrška. Mnoge osobe sklone su okvalificirati traženje emotivne pomoći od osobe koja nam je najbliža kao ovisnost o toj osobi. A biti proglašen, optužen kao ovisna osoba postalo je skoro pa uvreda i pogrd a u našoj kulturi. Trebati nekoga danas često se smatra znakom slabosti, društvenim grijehom. Nažalost, izgleda da mi često izjednačujemo zdravu ovisnost, a to je kada se oslanjate i uzdate u onoga koga volite i računate, da će zadovoljeti određene vaše potrebe s prekomjernom ovisnosti, a to je kada vaše potrebe potpuno iscrpljuju drugoga, kad tim potrebama nema kraja i kad ne mogu biti zadovoljene.

Zatražite pomoć ako vam treba

Činjenica je da ne postoji (osim možda u slučaju nekih pustinja) takva stvar kao što je potpuna samostalnost i nezavisnost. Ako je tražite, možda je nađete u nekoj bajci. Nezavisnost i samostalnost znače biti slobodan i sposoban osloniti se i pouzdati se na svoje vlastite snage u životnoj borbi, ali istovremeno i biti dovoljno slobodan, fleksibilan i spreman zatražiti pomoć kad je trebate. Ne samo da svi mi imamo potrebu da budemo ovisni - bilo bi abnormalno da je nemamo - nego ne priznati to ustvari slabi i umanjuje i nas i one koje volimo. Idealan međuljudski odnos uključuje i ovisnost i samostalnost, što zajedno dovodi do međuzavisnosti. Jedna žena kaže: „U nekim područjima moga života ja sam potpuno ovisna o mom mužu - zaista čak djetinjasto - i potpuno neovisna u drugim područjima, gdje nema potrebe da on čak i postoji. Međutim, najčešće mi se ispreplićemo: on treba mene, ja trebam njega. Osim toga, naša ovisnost nema nikakve veze s tim što je jedno od nas muškarac, a drugi žena. Još nešto, mi ne vodimo evidenciju tko daje više, život jednostavno teče svojim tijekom“.

Ljudi koji su prekomjerno ovisni ne dozvoljavaju „prostor za slobodno disanje“ u međusobnim odnosima, nezasitni su u svojim zahtjevima. Oni stalno traže iste stvari, stalno traže pomoć i što god im kažete, njih ne zadovoljava. To je kruto ponašanje, isto kao i kod onih koji pokušavaju biti superneovisni.

Svakako, kod ozbiljno poremećenih međuovisnosti potrebno je potražiti profesionalnu stručnu pomoć.

Svađa može biti i konstruktivna

Valja držati na umu da ono čemu mi težimo je odnos iskrene uzajamnosti i mi ne možemo nikada biti stvarno neovisni, sve dok nismo čak dovoljno „neovisni“ da zatražimo pomoć bližnjega svoga. Razmislite da li možda u vama leži uzrok zašto se vaš partner osjeća zasramljen ako vam priđe i zatraži pomoć emotivnog karaktera.

Povremeno među bračnim partnerima može sijevnuti i svađa u kojoj jedan drugog optužuje da „nikada nije spreman i sposoban za otvoren razgovor“. Međutim, svađe ne moraju obavezno biti destruktivne. Ako vi slušate, a ne samo jednostavno upisujete pobjedničke poene, svađa može biti i sasvim konstruktivna. Vi možete, na primjer, utvrditi na koncu svađe da vaš bračni sudrug ne želi prisno prijateljstvo, istinsku intimnost, da vi ne možete s njim podijeliti određene osjećaje i potrebe. Ali i vi ste tom prilikom njemu dali do znanja što vi stvarno želite.

Ipak, čovječnost uglavnom na drugoj strani također izazove čovječnost, a čovječnost je ono što ustvari predstavlja međuzavisnost. Pokušajmo držati na pameti da mi ne gubimo ništa od naše ličnosti, individualnosti, kada tražimo pomoć, onda kad nam je potrebna. Baš suprotno, time pokazujemo da smo dovoljno jaki i dovoljno slobodni da budemo ono što jesmo.

dr. Ivo Belan

IDEJA IZ JAPANA

Bebe zaposlene u staračkom domu

Čelnici doma za starije osobe u japanskom gradu Kitakyushu napravili su nešto doista revolucionarno, naime, zaposlili su bebe da rade u tom domu. Na prvu zvuči protuzakonito i izrabljivački, no riječ je o plemenitom projektu kojim se za 120 korisnika doma osigurava prisustvo djece mlađe od četiri godine. Cilj je, dakako, interakcija uglavnom 80-godišnjih korisnika s malenom djecom, a sve s ciljem popravljivanja raspoloženja među korisnicima.

Sve je započelo na način da je dio zaposlenika sa sobom znao ponekad dovesti malu djecu, te su korisnici, očekivano, počeli se s njima igrati, te su u domu ubrzo shvatili da se bitno popravila atmosfera i zadovoljstvo korisnika u susretima s djecom. Pilot projekt je krenuo 2021. godine s jednim djetetom, a danas je „zaposleno“ čak 32 djece. Naravno, djeca dolaze u pratnji svojih roditelja, uglavnom majki, te im je glavna zadaća raditi sve što djeca rade, spavati, igrati se, grliti se. Kao kompenzaciju za svoj rad bebe dobiju pelene, adaptirano mlijeko i čaj u obližnjem kafiću.

I ne samo to. Istraživanja potvrđuju ono što se zapra-

vo već i znalo, a to je da druženja među generacijama pozitivno utječu ne samo na odrasle, već i na djecu. Iz doma su poručili da se nadaju da će ta djeca se nastaviti vraćati u dom i kad krenu u osnovnu školu, jer vjeruju da će dotad razviti i čvršću emocionalnu povezanost s korisnicima doma.

I.K.

Važnost druženja u starijoj dobi

"Iako se vrlo često koriste u istom kontekstu, starost i starenje nisu isti pojmovi te ih je potrebno razlikovati. Starenje je proces tijekom kojeg se javljaju promjene u funkcioniranju s obzirom na dob.

Za vrijeme mog boravka tijekom ljeta na otoku Braču, nedostajali su mi poznati glasovi iz susjedstva. Godinama je kod susjede šjore Zorke u jutarnjim satima na orahovicu i kavu dolazila šjora Marija. Obje udovice, tako su započinjale dan. Zorka, koja je rano ostala udovica, u međuvremenu je postala nona i pranona, umrla je ove godine nakon Uskrsa.

Mariji su prije nekoliko godina u kratkom vremenu umrli sin i muž. Od nedavno živi kod kćerke u drugom mjestu na otoku, što ih je još više zbližilo. Njihovom druženju skoro svakodnevno pridružili bi se i drugi poznanici i susjedi. Do prije godinu dana prošetale bi se i po obližnjim ulicama, a zajedničkih tema za razgovor imale su na pretek.

Druženja su važna za sve ljude, a posebice za ljude treće i četvrte životne dobi. Nakon odlaska u mirovinu kontakti s drugim ljudima pridonose zdravlju i dugovječnosti. Druženje, ne samo s članovima obitelji, već i s prijateljima, kao i svakodnevni kontakti i mali

Odlazak u mirovinu i prijelaz u treću životnu dob, za većinu ljudi to je jedna od najboljih životnih promjena Istina, često dolazi do financijskih problema, promjene prebivališta, osamljenosti, odlaska u domove za starije osobe... Mnogi su osamljeni, jer najčešće žive u malim obiteljima s dvije osobe ili su sami. Često su usamljeni unatoč tome ako imaju i veću obitelj. Pamtim gospođu Ivku iz Dubrave koju je, nakon što je postala udovica, njezin jedinac nagovorio da mu potpiše ugovor o dosmrtnom uzdržavanju jer mu je to trebalo za kredit. Potpisala je i završila u drvenoj dvorišnoj šupi, gdje ju je ljubljani jedinac preselio. Tako je u bijedi i osamljenosti okončala svoj skomni život.

A druge strane grada, nedaleko od niza velikih stambenih naselja u novom Zagrebu, u naselju s manjim obiteljskim kućama, živi gospođa Ivanka, koja se još oporavlja od lakšeg moždanog udara. Od prošle godine je udovica i živi veći dio dana sama u kući, koja je prvotno njoj i njezinom mužu služila kao vikendica. Ima kćerku, zeta, sina, snahu i dva unuka. Krajem kolovoza ove godine proslavila je 80-ti rođendan. Nadala se dolasku svojih najmilijih. Naručila je veliku tortu u poznatoj slastičarnici, priredila je omiljena jela svoje djece i unučadi. Lijepo se obukla, urečila i čekala. Sin se zadržao na krstarenju po Jadranu, kćerka je do kasno radila, stariji unuk nije ju niti nazvao, a mlađo zaboravio na bakin rođendan.

Bio bi to za nju u cjelosti tužan dan da joj nisu došli susjedi, bračni par njezinih godina, nekoliko prijatelja i mlađih susjeda. Unatoč djeci koja su financijski dobro situirana, gospođa Ivanka bi se razboljela da se ne druži i s ljudima iz susjedstva. Zato ne zaboravite kako treba negovati prijateljstva stečena još u djetinjstvu, kao i ona iz radnog vremena. Ti ljudi nisu vaša krv, ali su nerijetko više od toga.

Osobe starije životne dobi moraju oblikovati svoj život. Danas se sve veća pažnja pridaje tzv. aktivnom starenju. Aktivni život potiče samopoštovanje, životno zadovoljstvo, neovisnost, društvenu interakciju, sposobnost prilagodbe novim situacijama i integraciji u zajednicu. Osobe koje su bile društveno vrlo aktivne, mentalno i fizički „pokretne“ i prije odlaska u mirovinu, obično zadržavaju tu aktivnost i nakon umirovljenja. No, nije to uvijek tako jednostavno, osobito ne u novija vremena kad si rijetko možete priuštiti ispeći kolače i pozvati prijatelje na kavu. Ali ima i obrnutih slučajeva.

Gospođa Dunja, udovica je već 10 godina. U dobrom je odnosu sa kćerkom, zetom, sinom, snahom i unukom studenticom. Svi su skućeni i imaju svoj kuće i stanove i nitko od njih ne vrijeba na njezin dom. Živi sama, ali nije usamljena. Aktivna je u više kreativnih udruga. Imala je nekoliko zajedničkih i samostalnih izložbi sa svojim radovima. Osim toga, ima nekoliko prijateljica i prijatelja s kojima se druži. Od kvartovske kave do izleta i odlaska u kazalište. To može i zato jer ima pristojnu obiteljsku mirovinu, a uskoro će po novom modelu biti još veća.

Bilo da se radi o ženama ili o muškarcima, nije se dobro usamiti u svom stanu. Druženje je i odlazak na plac i razgovor sa svojim omiljenim prodavačima. Svaki kontakt je dobro došao. Pogotovo se treba družiti i biti u dobrim odnosima sa susjedima. Susjedi su uvijek u blizini, a familija je često daleko.

U današnje vrijeme sve su manje granice između životnih razdoblja, i čini se kao da se često preklapaju. Ljudi koji pripadaju skupini onih koji aktivno stare, imaju hobbije, bave se rekreativnim sportom, odlaze na izlete ili su još radno aktivni, duže žive. Gdje ste vi u toj priči? Koji ste put odabrali ili on je odabrao vas?

Drenka Gaković

rituali, oplemenjuju život i doprinose kvalitetnijem starenju. Često možemo čuti ili pročitati savjete kako se zdravo hraniti, biti aktivni i kretati se, imati pozitivan životni stav... No, u posljednje vrijeme naglašava se da je upravo druženje jedan od najvažnijih faktora dugog i kvalitetnog života.

Ukidanje penalizacije?

Pitanje: U prijevremenoj sam mirovini i imam penalizaciju. Radim dodatno kao umirovljenik i već sada sam ostvario uvjete za ponovni izračun mirovine, odnosno jednu godinu staža osiguranja jer sam radio dvije godine po pola radnog vremena. Kada navršim 65 godina, što je po zakonu uvjet za starosnu mirovinu, i ako zatražim ponovni izračun, da li će se to odrediti kao starosna mirovina i tako penalizacija ukinuti? **(Z.M., Našice)**

Odgovor: Točno ste naveli kako ste ostvarivanjem jedne godine staža osiguranja stekli ste uvjete da zatražite novi izračun mirovine. Kada budete ispunili zakonske uvjete za starosnu mirovinu, godine života i godine staža osiguranja tj. mirovinskog staža, tada možete pored novog izračuna zatražiti da se odredi i izračun mirovina kao starosne. jer će za to imati uvjete. Nakon podnošenja zahtjeva za novi izračun i za starosnu mirovinu, u postupku kod HZMO-a će na novi način, po uvjetima za starosnu mirovinu, biti uračunat i novi staž i nove uplate u mirovinski fond, te napravljen novi obračun i tada neće biti uračunata penalizacija. Sukladno tom novom rješenju od tada bi bili u starosnoj mirovini.

Bivši suprug protiv etažiranja kuće

Pitanje: Bivši suprug i ja suvlasnici smo kuće nakon razvoda braka, svaki u polovici i to je tako i upisano i u zemljišnoj knjizi. Uglavnom, tako i koristimo kuću i fizički smo se podijelili, ali on želi prodati svoje suvlasništvo bez službenog etažiranja i stvarne zakonske podjele. I ja želim etažirati kuću, ali on ne želi sudjelovati u troškovima a i osporava suvlasništvo nekih dijelova jer ih želi isključivo za sebe. U stvarnosti ne želi nikakav dogovor. Meni je kao umirovljenici teško angažirati odvjetnika jer su mi i troškovi etažiranja veliki, ali se bojim da ću biti u još većem problemu ako ne napravim etažiranje koje on otežava. Što da radim? **(A.Z., Sesvete)**

Odgovor: Nažalost, ukoliko nema dogovora suvlasnika o etažiranju i troškovima etažiranja, primorani ste na sudski postupak u kojem će se riješiti pitanje suglasnosti i etažiranja. Bez obzira na to vaš bivši suprug ima pravo prodavati svoj suvlasnički dio u idealnom dijelu i bez etažiranja, u čemu mu pomaže i to da ste uglavnom podijelili posjed i korištenje nekretnine, s obzirom na vaše financijsko stanje te da ste uglavnom u stvarnosti uredili korištenje nekretnine s bivšim suprugom. a on nije spreman za ostale dogovore, preostaje Vam odlučiti se da li vam je etažiranje u ovom trenutku neophodno. Postoji mogućnost da i Vi prodate svoj suvlasnički idealni dio, bilo njemu ili drugom kupcu, pa čak i onom kojem Vaš bivši suprug ima namjeru prodati svoj dio.

Morate dobro razmisliti o svim prednostima i manama postupka etažiranja, postupka prodaje i svih sudskih postupaka koje bi morali voditi, i sukladno Vašim interesima i potrebama donijeti odluku. Kada postoji suvlasništvo među suvlasnicima koji se ne mogu dogovoriti, to je uvijek iznimno veliki problem i teško se rješava i nanosi štetu za sve suvlasnike.

Raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju

Pitanje: Već pet godina vodimo spor zbog raskida ugovora o doživotnom uzdržavanju sa sinom. On ne želi raskid, ali nas ne uzdržava, ne plaća troškove koje je trebao po ugovoru, a mi nemamo sredstava i prijeti nam iskapčanje struje i vode. Zatražili smo pomoć od Centra za socijalnu skrb, ali ne možemo ništa ostvariti, jer imamo ugovor o doživotnom koji je još na snazi. Živimo od suprugove mirovine od 2.000 kuna, stari smo i bolesni, zato smo i sklapali taj ugovor. Što da radimo? **(M.B., Đurđevac)**

Odgovor: U ovom trenutku jedina je mogućnost da požurite sud da donese odluku koja bi prema vašim navodima trebala biti u Vašu korist. Dok god nemate raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju ne možete redovito ostvariti prava iz sustava socijalne skrbi.

Međutim, Centar za socijalnu skrb može iznimno donijeti odluku kojom bi mogli ostvariti doplatu za pomoć i njegu ili invalidninu, bez obzira na ugovor uzimajući u obzir da ste ipak pokrenuli postupak za raskid ugovora, pa to pravo ipak možete ostvariti, i to osobito s obzirom na godine života i narušeno zdravstveno stanje.

Zato svakako podnesite pisane zahtjeve za navedena prava (možete ostvariti samo doplatu za pomoć i njegu ili samo invalidninu, nikako oba prava), a savjetujemo da kod Centra za socijalnu skrb zatražite i jednokratnu novčanu pomoć, također pisanim zahtjevom.

Ovršitelji me ganjaju zbog kćerine ovrhe

Pitanje: Moja kćer je živjela kod mene prije 20 godina, ali joj i dalje dolazi sudska ovrha na moju adresu. Čak mi je došao na vrata i sudski ovršitelj da popiše stvari u kući. Ne razumijem zašto ovrha dolazi k meni kada ona živi u inozemstvu, nema nikakvih stvari kod mene, a to sam rekla sudu. Da li sam i ja stranka u ovrši i da li se mene može ovršiti. Što da radim? **(M.M., Varaždin)**

Odgovor: Prema navodima u Vašem pitanju proizlazi da se radi o postupku ovrhe na pokretninama koja se prvo provodi popisivanjem stvari tj. pokretnina na adresi stanovanja ovršenika. U postupku ovršenik (vaša kćer) i sudski ovršitelj trebaju popisati stvari u njezinom vlasništvu, a s obzirom na njezinu prijavu prebivališta kod Vas, sudski ovršitelj je došao k vama. Vas se ne može ovršiti i Vi niste osoba protiv koje se vodi postupak. Međutim, Vaša kćer vjerojatno nije službeno objavila prebivalište s Vaše adrese i dok god je to tako, ovaj ovršni postupak će se voditi na ovakav način i Vi će te biti zbog toga uključeni u njega. Predlažemo Vam da pribavite službeni podatak o prebivalištu kćerke, pa ako je promijenjen i nije više prijavljena kod Vas, da takav dokument (to bi bila prijava tj. odjava prebivališta koju vodi MUP). Taj dokument dostavite sudu i navedete da kćer ne živi kod Vas i da nema njenih stvari na Vašoj adresi. Naravno da bi to sve trebala napraviti Vaša kćer, ali zbog svoje sigurnosti i mira, napravite to sami i riješite se problema i neugodnosti.

pravni savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnica

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797
e-mail:
suh.savjetovaliste
@gmail.com
ili
<https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/>

Stjepan Peharda, SUH-ov veteran i jedan od osnivača Podružnice SUH-a Sikirevci

Mirovine se trebaju pravednije raspodijeliti

„Netko tko ima 10.000 kuna dobije 600 kuna usklađivanjem, a onaj sa 2.000 kuna dobije 120 kuna. Gdje je tu pravda?“

Intervju sa Stjepanom počeo je na zanimljiv način. Na telefon nam se prvo javila njegova supruga Katica te ga zatim malo jačim glasom pozvala da nam se javi. Stjepan je, naime, nešto upravo radio u vrtu. Unatoč godinama, treba ostati aktivan, kazao nam je pri javljanju. A da je bio itekako aktivan u mlađim godinama shvatili smo nakon 40-minutnog razgovora s njim.

Stjepan je po zanimanju trgovac, te je radni staž prikupljao radeći za nekoliko velikih tvrtki, uglavnom po Slavoniji, počeo je s radom u skladištu, ali je onda dogurao i do statusa poslovođe u jednoj tvrtki u Slavonskom Brodu, gdje je proveo preko 30 godina. No, Stjepan nije porijeklom Slavonac, rođen je u Donjem Ladanju kod Varaždina, ali život i posao odveo ga je malo istočnije, gdje je pronašao i svoju ljubav, suprugu Katicu, koja je od njega mlađa 10 godina, a po zanimanju je također trgovkinja.

Jedan od glavnih razloga zbog čega SUH ima podružnicu u Sikirevcima je u velikoj energiji koju je Stjepan uložio kako bi okupio umirovljenike tog slavonskog sela. Unatoč činjenici da je imao 68 godina, te 2000. godine zajedno s još jednim umirovljenikom krenuo je doslovno od kuće do kuće po selu i pitao umirovljenike jesu li zainteresirani osnovati podružnicu Sindikata umirovljenika Hrvatske.

Predstavio im je SUH-ov program rada, kao i ideju kako će izgledati aktivnosti unutar same podružnice u Sikirevcima.

„Uspjeli smo skupiti 49 ljudi koji su bili zainteresirani i tako je sve krenulo. No, problem je bio i što nismo imali se gdje okupljati, te sam ja tada imao prazan lokal, pa smo se prvih pet godina postojanja okupljali u njemu“, kazao nam je Stjepan.

Izabran je za prvog predsjednika podružnice, te je tu funkciju obavljao sve do 2008. godine,

kada su ga, kako kaže, godine ipak sustigle, te više nije mogao biti aktivan kao prije, te je odlučio stvari prepustiti mlađima.

„U to vrijeme Stjepan Rakitić bio je očiti nasljednik na mjesto predsjednika, bio je jako aktivan i poduzetan, a i puno mlađi od mene, te je evo i do dana današnjeg predsjednik naše podružnice, a i Županijskog povjereništva SUH-a Brodsko-posavske županije“, kazuje Štef.

Nakon osnivanja podružnice dobrovoljnim prilozima kupili su šahovske ploče i figure te karte, te su krenula sve šira okupljanja. Uskoro su počeli organizirati i izlete, obišli su cijelu Hrvatsku, ali i okolne zemlje, te su stalne aktivnosti rezultirale sve većim članstvom pa je tako 2008. godine bilo već preko 100 članova. Svakako im je pomoglo i to što su dobili na korištenje jednu prostoriju od dvadesetak kvadrata u mjesnom uredu.

„Bilo nam je doista lijepo na druženjima, ali i na putovanjima, obišli smo Brijune, Plitvice, nekad i besplatno kad bi nam donacijama pomogle lokalne tvrtke. Išli smo i u Mađarsku u šoping, kada su cijene bili znatno jeftinije nego u Hrvatskoj. Ali naši članovi odazivali su se i na prosvjede koje je organizirao SUH, pa je tako pedesetak članova sudjelovalo na mirnom prosvjedu 10. listopada 2017. u Slavonskom Brodu pod sloganom „Zaustavimo siromaštvo i poniženje u starosti“, a koji se paralelno održavao u svim najvećim hrvatskim gradovima.

Upitali smo Stjepana kako žive on i supruga, te nam je kazao da prima oko 3.000 kuna mirovine, a supruga 1.800 te da s time preživljavaju. Pomažu mu djeca, odnosno dva sina i unuci. Stariji sin Zlatko (58) radi kao konobar, a njegove dvije kćeri, Katarina (29) i Ana (28) završile su fakultete te rade. Drugi sin Željko (50) je kuhar i

živi u Americi, a njegova djeca, Stjepan (20) i Marija (18) igraju uspješno nogomet.

Zanimljivo je i da većina umirovljenika u Sikirevcima, začudo, ne živi loše, no postoji tome dobar razlog.

„Nažalost ili nasreću, ovisi kako se gleda, mnogi su iz Sikirevaca kao mladi otišli raditi u Njemačku i Austriju, i sada su se vratili u selo i imaju puno bolje mirovine od nas lokalnih. Pogotovo oni koji su radili u Austriji. Šteta je što se tako dobre plaće, a kasnije i mirovine ne mogu ostvariti u Hrvatskoj.“

Upitali smo Stjepana koji je najveći problem umirovljenika u Hrvatskoj.

„Nema dileme, mirovine su nam jako niske, ali nažalost oni koji su imali tijekom života veće plaće, sada u mirovini se dodatno nagrađuju, pa kod usklađivanja mirovina dobivaju povećanja mirovine u jednakom postotku. Netko tko ima 10.000 kuna dobije 600 kuna usklađivanjem, a onaj sa 2.000 kuna dobije 120 kuna. Gdje je tu pravda?“, nezadovoljno nam je kazao Stjepan, dodavši kako bi trebalo biti obrnuto, da oni s nižim mirovinama dobiju više, a što i je na tragu posljednjih SUH-ovih zahtjeva da se za umirovljenike s mirovinama nižim od 4.000 i 2.000 kuna one usklađuju sa 120 ili 110 posto povoljnijeg indeksa rasta plaća ili cijena.

„Ljudi su početkom 90-ih otišli iz poduzeća u rat, i kad su se vratili tih poduzeća više nije bilo. Mnogi su završili na ulici, ili pali u siromaštvo, pretvorba i privatizacija je trebala biti napravljena na drugi način. Kao što i sada se neke stvari mogu napraviti na bolji način, ali nisam siguran da će doći do poboljšanja za umirovljenike“, zaključio je Stjepan. Poslije razgovora je otišao kopati u vrt, jer i time će obogatiti kućnu trpezu.

Igor Knežević